

WESTERN ROMAN
LASO
cijena 4000 d broj 813

John Gray

U IME PRAVDE

John Gray

U IME PRAVDE

**VJESNIKOVA
PRESS
AGENCIJA**

Glavni i odgovorni urednik: Milivoj Pašiček
Izdavač: NISPRO VJESNIK (predsjednik Poslovnog odbora Vjekoslav Koprivnjak)
– OOUR Informativno-revijalna izdanja (direktor Božidar Radman) Predsjedavajući Savjeta: dr Ivan Krtalić
Adresa redakcije, izdavača i tiskare: 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4
Telefoni: 041/526-099, 515-555, 519-555 i 333-333
Telex: 21 121 YU VSK
Kolegij redakcije: Berislav Grabušnik (graf. ur.), Marija Jurela (urednik), Pavle Lugarić (zamjenik gl. i odg. urednika), Milivoj Pašiček, Biserka Pupovac (pomoćnik gl. i odg. urednika) Tisak: OOUR
Stamparska proizvodnja

Urednik: Ana Hrastović
Grafički urednik: Ivica Bartolić
John Gray: U ime pravde
Naslov originala: Raub – Rancher
Copyright: VPA
Recenzija: Tomislav Odlešić
Prijevod: Stanko Juriša

Laso broj 813 izlazi 12. 5. 1989.
u nakladi od 60.000 primjeraka.

I

Probuden muklim topotom konjskih kopita, pastir se okrenuo na ležaju i umorno je ustao. Snenim se očima zagledao preko sivobijelih ovčjih leđa koja su na blijedoj mjesečini nalikovala na namreškanu vodenu površinu. Jahače je opazio tek kad su bili usred stada.

Došljaci su nosili duge ogrtače i šešire sa širokim obodima. Preko lica povezali su končane šalove.

Pastir je posegnuo za dvocijevkom; no prije negoli ju je mogao podići jedan je jahač stigao do njega i udario ga tako da je obnevidio. Sijevanje oružja više nije vidio. Pucanj je možda čuo kad je umirao.

Pao je na leđa i ostao ležati ispruženih ruku i nogu. U razrogačenim očima odražavala se mjesečina.

Jahač je projahao pored mrtvoga pastira. U desnoj ruci još je držao revolver, iz cijevi kojega je izlazio smrdljiv barutni dim. U lijevoj je imao dugačak

stročarski bič. Kad je spremio oružje, bičevi su počeli mlatiti ovce. Udarci su bili praćeni reškim povicima.

Stado se polako pokretalo. Preplašene životinje izbezumljeno su blejale i gurale jedna drugu. Poslije nekoliko minuta počeo je paničan bijeg.

Udaranje malih ovčjih papaka o tlo podiglo je buku koja se pretvarala u tutnjavu. Prašina je ispunila zrak. Činilo se da prerija podrhtava. Desno, lijevo i iza stada jahali su zakrabuljeni goniči s bičevima.

Na usponu trava je bila sve niža. Trk se nije usporavao. Na milju udaljenosti bila je provalija. Do njezinoga dna bilo je dobrih dvadeset metara.

Stado se nije zaustavljalo. Jahači su ga gonili do samoga ruba. Čelo se već počelo sunovraćivati.

Bolni životinjski glasovi odjekivali su gotovo kao ljudsko zapomaganje, izmiješano tupim

udaranjem tjelesa koja su padala na tlo i jedna preko drugih.

Zatiranje kao da nije imalo kraja. Kad se smanjio pritisak, preostale životinje trčkarale su uz rub provalije, spoticale se i vrtjele u krugu. Jahači su izvukli revolvare i pucali su tako da su prigušili smrtnu životinjsku vapaju. Na runu onih koje su bile pogodene pojavljivale su se crvene mrlje krvi.

Kad je iz klanca dopiralo još samo tiho skvičanje, jahači su okrenuli konje i odjahali prema jugu.

Mjesec se zavukao za oblak i preriju je prekrila noćna tama. Topot konjskih kopita progutala je daljina.

* * *

Vrane su graktale iznad stepa. Kružile su zrakom, slijetale i ponovo se uspinjale. Poslije stanovitoga vremena s vjetrom koji je puhao sa zapada počeo je dopirati slatkast miris krvi.

Ben Colby se uspravio u sedlu i dlanom desne ruke zaštitio oči od jarkog sunca. Naprezao se, ali nije mogao razabrati što se dogodilo.

Drugi jahač, zbit čovjek sa sivom bradom, odgurnuo je olinjali šešir sa čela.

— Krepale ovce — rekao je promuklim glasom.

— Stoker, ti imaš orlovske oči — reče Colby.

Njegov predivni ždrijebac usporio je korak.

— Hajde, »Cloud«! — sokolio ga je Colby.

Pokraj jahača kaskao je snažan vučjak »Malco« i uznemireno je podizao glavu.

Stokerova mazga »Honey« također je osjetila dah smrti i nezadovoljno je frktala, keseći zube. Koračala je sve sporije i onda se ukopala prednjim nogama.

— »Honey«, ti si prava mrcina! — grdio ju je Stoker. — Neću te valjda klečeći moliti da pokreneš te svoje nevaljale noge.

Colby je jahao dalje. Njegovo suncem opaljeno lice bilo je ozbiljno. Bio je odjeven u crno kožnato odijelo. Ta crnina i crnina vučjakovih leđa kao da je govorila kako pripadaju jedan drugomu.

»Malco« je počeo potihom režati. Blizina strvina izazvala je svjetlucanje u njegovim očima.

»Cloud« se također uznemirio. Ispred klanca Colby je sjahao. Na četrdesetak koraka ispred njega bile su potamanjene ovce.

»Malco« se držao Colbyeve noge i neprestano se muklo glasao. Dlaka mu se na leđima nakostriješila. Uši su se sasvim uspravile.

Ptičurine su se podigle uz zaglušujuće kreštanje. Colby je pogledao prema rubu ponora. Iako je bilo vruće, osjećao je hladne žmarce. Od pogleda na krepave životinje polomljenih

nogu i razderane kože grčio mu se želudac. Kao i uvijek kad bi promatrao tragove mrcvarenja bespomoćnih stvorova spopa-
dao ga je žestok bijes.

Izbičevana životinjska leđa jasno su pokazivala da je stado svjesno nagnano u ponor.

Iza leđa začuo je Colby korake. Kad je okrenuo glavu, ugledao je Stokera kako prilazi onako krivonog, u visokim konjičkim čizmama, s vinčesterkom pod rukom.

— Misliš da je prokleta kljusina htjela napraviti još jedan jedini korak? — gundao je. — Pitam se, kad će se ta životinja osjetiti dovoljno jakom da me osedla i uzjaše.

Stoker je zvjerkao oko sebe i trljao nos. Brada mu se nakostriješila.

— Prava svinjarija — rekao je.

— Očito je da smo došli pravodobno — reče Colby, upozorivši na jahača koji se polako spuštao s brijega na sjeveru.

Izdaleka se vidjelo da je čovjek pravi gorostas. Sjedio je u sedlu poput balvana. O desnom je boku imao dugocijevni revolver. Slijeva je visio smotan bič od crne bivolske kože.

Kad je jahač skinuo bič s opasača, »Malco« je počeo režati. Kad se došljak zaustavio i nagnuo naprijed, vučjak je iskesio zube.

— Što radite ovdje? — pitao je gorostas.

— Budite oprezni s bičem — uzvratila Colby hladno. — Jesu li to vaše ovce?

— Srećom nisu — odgovorila jahač. Kad je opazio srebrnu značku na Colbyevu crnom prsluku, upitao je: — Teksaški rendžer?

— Da — odgovorila Colby.

— Bilo je vrijeme da se pojavite.

— Zašto?

— Krade se stoka. Nešto se mora poduzeti.

— Ovo ovdje ne govori o krađi — reče Colby i pokaže rukom pokrepane ovce.

— Ah to — odmahne jahač posprdno. — To su ovce jednoga Meksa koji se ugnijezdio kod nas. Trebalo bi da pogledate njegove pašnjake. Goveda koja tamo pasu sigurno nije kupio.

— Tko ste vi? — upitao Colby.

— Hank Malone — odgovorila jahač. — Predradnik na Callahanovu ranču.

— Možete li mi objasniti, kako su ovce dospjele ovamo? — upitao Colby.

— Ma koga to zanima? Možda su se noću prestrašile i naslijepo pojurile prema ponoru.

Ovce su glupe životinje.

— Znam ljude koji su još gluplji — reče Colby. — Ove su ovce nagnane ovamo. Bičevima kao što je taj što ga nosite.

— Što hoćete time reći? — upitao hladno Hank Malone. — Opredijelili ste se za Meksa?

— Ja zastupam zakon, gospodine Malone — reče Colby. — Ljudi koji ovako postupaju s ovcima morali bi osjetiti bič.

— Tako? — reče Malone. — Rendžer, bilo bi najbolje da odete svojim putem.

Malone je odmotao bič. »Malco« je istoga trenutka zarežao i skočio. Maloneov konj se prestrašeno propeo i zamalo ga je zbacio sa sedla. Malone je morao ispustiti bič i zadržati se pomoću uzda.

— Tu ću prokletu zvijer... — zaustio je i posegnuo za revolverom.

— Oprez! — povikne Colby i ošine Malonea ledenim pogledom. — Sad ja vama preporučam da odmah nestanete.

Stoker se sagnuo, smotao je bič i dobacio ga jahaču. Malone ga je uhvatio, pričvrstio ga uz remen i grubo je trgnuo konja. Colby se sledio, kad je vidio kako se velike ostruge zabadaju u konjsko tijelo.

— Toga ne bi valjalo sresti u tami — reče Stoker.

— Niti po bijelu danu — dobaci Colby, pride svom ždrijepcu i baci se u sedlo.

— Ono što se čulo, očito je istina — reče Stoker, ne odvajajući pogled od ovaca. — Taj Callahan hoće izazvati pašnjački rat.

— Potrebni su nam dokazi — reče Colby. — Uvijek isto: stari rančeri vjeruju da mogu zauzimati zemlju po svojoj volji. Naseljenike okrive za krađu stoke

i natjeraju ih na odlazak. Tko se opire, unište ga. Pogledaj tragove, Stoker. Prošvrljaj naokolo. Ja ću odjahati na Chavezovu farmu. Možda on ima petlje da otvori usta. Neće valjda i on podvinuti rep i nestati kao toliki prije njega. Vidjet ćemo se kasnije.

Colby okrene konja i pojaše prema jugoistoku. »Malco« se jednim skokom našao pred njim na sedlu. Na trenutak razjapljena se pasja gubica našla tik pred Colbyevim licem. Kad ga je zadržao zarivši prste u gustu dlaku, pognao je »Clouda« u kas.

* * *

Meksikanac je pobočke ležao u prašini. Ruke su mu bile vezane za najdonju prečku obora. Povremeno je pokušavao da se oslobodi i ustane. Nije uspijevao. Donja mu je usnica bila natečena i rasječena. Preko brade tekao je tanak krvavi curak i gubio se ispod ovratnika košulje.

Ben Colby ga je vidio izdaleka. Sunce samo što nije doseglo zenit. Žega je pritiskala gotovo golu preriju.

Colby je pojahao brže. Ispred farme »Malco« je skočio za sedla i pojurio naprijed.

Colby je smjestio »Clouda« u sjeni ciglenoga zdanja, izvukao je karabin iz sedlenoga toka i požurio prema Meksikancu. Stigavši do njega, izvadio je nož iz

čizme i brzim je pokretom pre-rezao vezove.

– Vi ste Chavez? – pitao je.

– Da, senjor – odgovorio je farmer.

– Ne bojte se – reče Colby – ja sam teksaški rendžer.

– Hvala bogu – uzdahne Meksikanac. – U kući, senjor...

Pokraj odužega zida od adobe, postrance od kuće, Colby je opazio tri kuštrava kaubojska konja. Iz kuće je doprla ženska vika.

»Malco« se zaustavio pokraj rupe, gdje je Meksikanac vjerojatno počeo kopati bunar. Podigao je rep i nakostriješio se.

Colby je prošao pored njega i zastao na kućnom pragu. Najprije je vidio isprevrtane stolice i razbijen stol. U kutu je čučala postarija žena, štiteći glavu rukama. Mlada djevojka naslonila se na zid i vriskala je. U ispruženoj ruci držala je veliku viljušku.

Bila je srednje visine, snažna, stara najviše dvadeset godina.

Crna kosa padala je u pramenovima po prestrašenom uskom licu.

Okruživala su je tri muškarca, kojima je Colby vidio samo široka leđa u grubo kariranim pamučnim košuljama. Njihov je grub smijeh ispunjavao nisku prostoriju. Djevojčina očajnička obrana očito ih je zabavljala.

Jedan ju je brzim pokretom uhvatio za kosu i povukao je glavu nadolje. Djevojka je vriskala od boli i straha, što je kod muškarca izazivalo grohot.

U dva koraka Colby se našao iza zbitoga snagatora i ljevicom mu je stegnuo vrat. Momak je zakrkljao, ispustio je djevojku i zateturao prema zidu.

Colby ga udari nogom i okrene se prema ostaloj dvojici. Bili su iznenađeni, no brzo su po-segnuli za revolverima.

Colby je podigao karabin. Toga trenutka lice mu je bilo ukočeno kao da je odliveno od metala, usta kao da ih je naznačila oštrica noža.

Pušcana cijev zabila se jednom momku u trbuh. Dok se taj još presavijao, drugoga je dohvatio kundak. Udarac u glavu oborio ga je s nogu i momak je pao natrag na polomljeni stol.

Krajičkom oka Colby je opazio da je »Malco« ušao u kuću. Pasje režanje nagnalo ga je da se okrene.

Čovjek kojega je najprije oborio okrenuo se na bok i počeo je izvlačiti revolver.

Momak se ukočio u pola pokreta, ne usuđujući se da pomakne trepavice. »Malco« je stajao na njemu prednjim nogama širom razjapljene gubice. Iz širokih prsiju dopiralo je pri-jeteće režanje. Smrtno prestrašeni kauboj buljio je razrogačnim očima u snažne i oštre pasje zube, ne obazirući se na to

što mu se po vratu cijedi sli-
na.

Ben Colby pokupi revolvere i
baci ih u kut.

– Van! – viknuo je.

– Svinjo – reče momak koje-
ga je pogodio kundak.

Lice mu je poplavilo. Na čelu
su se caklile kapljice znoja. Oči
samo što nisu ispale iz šuplji-
na.

Čovjek koji je dobio udarac u
trbuh uspravio se, stisnuo je pe-
snice i nasrnuo je na Colbya.

Colby se samo malko pomak-
nuo. Plosnata strana kundaka
tresnula je napadača po luba-
nji, odbacivši ga prema vrati-
ma, gdje se spotaknuo o prag.

Iz krša na podu iskobeljao se
drugi jakonja i pognute je glave
krenuo prema dvorištu.

Colby je zakoraknuo natra-
ške.

– »Malco«! – podviknuo je.

Vučjak nije prestao režati ali
se povukao. Colby pokaže pu-
škom prema vratima. Čovjek na
podu drhtao je kao da ga trese
groznica. S mukom je ustao, ne
odvajajući pogled od psa. Izla-
zio je kao da hoda bos po žera-
vici.

Colby je s praga promatrao
kako trojka uzjahuje i odlazi ne
osvrćući se.

Gojazan Meksikanac prilazio
je umornim korakom. Colby ga
pričeka i zajedno su ušli u ku-
ću.

Djevojka se pripila uz majči-
na prsa i plakala je. Mati bijaše
blijeda i drhtala je.

»Malco« je sjeo kod vrata i
pažljivo je promatrao ljude.

– Smirite se, senjora Chavez
– reče Colby, nasloni karabin
na zid i poče s farmerom podi-
zati stolice. – Lopovi su otišli a
pobrinut ću se da se više ne
vrate.

– Moja žena Maria i kćer Pi-
lar – reče Chavez.

– Ben Colby – reče rendžer
i rukuje se s domaćinom. – Vi
ste Franco Chavez, zar ne? Va-
še su ovce prošle noći potama-
njene, je li?

– Da senjor – odgovori far-
mer i ponovo opipa natečene
usnice. – Moj pastir Pedro je
ubijen. Dobio je metak ravno u
srce. Upravo sam ga htio poko-
pati, kad su me ona trojica na-
pala.

– Znači, ubojstvo – reče Col-
by i spusti se na stolicu.

Žene su sjele na klupu ispod
prozora i zagledale se u visoko-
ga, plećatog plavog rendžera u
crnom kožnom odijelu. Na nji-
hovim se licima još vidio strah.

– Vi ste američki građanin,
senjor Chavez? – upita Colby.

– Da – reče Chavez. – Slu-
žio sam u američkoj vojsci. Bio
sam kaplar.

Pritom se Chavez osmjehnuo.
Prišao je komodi i izvadio sme-
đu fotografiju koja ga je prika-
zivala u svečanoj kaplarskoj
uniformi.

– Zemlju ste uzeli prema za-
konskim propisima i uredno je
upisali u knjige?

– Da. Zemljišni ured u Brackettvilleu – potvrdi farmer.

– Prema tome, vi ste zadnji naseljenik u ovom kraju – reče Colby i nasloni se. Napetost je u njemu pomalo popuštala. – Svi su ostali otišli.

– Prestrašio ih je gospodin Callahan – reče Chavez. – Ali ja se nisam dao. Kupio sam ovce i goveda. Izorao sam njive, sagradio kuću. Iskopat ću bunar, tako da mogu navodnjavati zemlju. Zemlja je državna i moje je pravo da ostanem.

– Zato sam i došao ovamo – reče Colby i pogleda kroz mali prozor.

Zrak je titrao od vrućine. Tu malo kad padne kap kiše. Vodne su žile duboko. Tko na tom tlu hoće imati njive, mora biti čovjek jake volje, spreman da zgrbi leđa i da se prži na suncu.

– Doći će novi ljudi, senjor Chavez – reče Colby. – Novi naseljenici. Već su spremni.

Protjerivanje prvih farmera izazvalo je pažnju. Teksaške vlasti ne bi htjele da ponovo izbije pašnjački rat. Nemira je i bez toga dovoljno. Ovaj put htjeli bismo opasnost sasjeći u korijenu.

– Onda uhapsite Jasona Callahana – reče Chavez. – On je protjerao naseljenike. On je dao pobiti moje ovce i mojega pastira. Njegovi su me ljudi premlatili.

– Za sve to moram naći dokaze – reče Colby namrštena

čela. – Došao sam da se stvari raščiste. Jason Callahan ili neki drugi veliki rančar neće krojiti zakon. U Brackettvilleu čeka najmanje dvadeset naseljeničkih kola. Ljudi bi se htjeli smjestiti u okrugu Uvalde. Njihovo je pravo da rade i žive u miru. Colby je ustao.

– Htio bih pogledati mrtvacu – rekao je. Tada je prišao ženama da ih pozdravi na odlasku. Pilar Chavez prstima je začesljavala kosu i otirala suze. Kad joj je visoki randžer pružio ruku, malko je porumenila.

– Zabravite vrata, senjora – rekao je Colby djevojčinoj majci. – Neka vam puška bude pri ruci i nemojte oklijevati da je u slučaju nevolje upotrijebite.

Colby se okrenuo prema farmeru i upitao ga:

– Hoćete li me odvesti do mjesta, gdje je ubijen vaš pastir, senjor Chavez?

U Meksikančevim očima još je tinjao strah, no kimnuo je.

Colby osjeti simpatiju za tu obitelj.

– Vaš je put težak – rekao je – ali nećete požaliti što ste ga izabrali.

Muškarci su izašli iz kuće. »Malco« je cupkao ispred njih, budno prateći što se zbiva naokolo.

Stoker je jahao obroncima. »Honey« je turobno objesila ružnu glavu i lijeno je vukla nogu za nogom.

– Ti si dobra životinja – govorio je Stoker. – Kad bi bila malčice brža, ne bih te mijenjao niti za zlatnoga ponija.

Pritom se Stoker trudio da mu glas bude tepav koliko je god moguće.

– Kad se opet nađemo u gradu – nastavljao je – dobit ćeš vreću mrkve i sanduk šećera. Ali, dovraga, podiži žustrije te noge i hodaj kao normalna mazga.

»Honey« iskesi zube kao da se hoće nasmijati i okrene glavu tako da to Stoker može vidjeti.

Tada je odjednom stala. Učinila je to naglo i Stoker se morao pridržati za sedlenu jabuku. »Honey« spusti glavu i počeo čupkati travu. Zatim je jednako neočekivano krenula.

Stoker je upravo htio isplatiti prvu salvu grdnji, kad je ugleđao dva jahača. Odmah je prepoznao Bena Colbya i Meksikanca. Podalje od njih išao je »Malco«.

Stoker skine izgužvan šešir i počeo mahati. Colby ga je prvi opazio. Malo kasnije bili su zajedno.

– Ovo je Franco Chavez – reče Colby. – A ovo je Stoker. Vjerojatno ne djeluje dopadljivo, ali bolji prijatelj ne postoji.

»Honey« podigne glavu i potvrdi to mljackanjem.

– Jesi li što našao? – upita Colby.

– Tragovi ljudi koji su ovce nagnali u provaliju vode prema jednom velikom ranču – reče Stoker.

– U ovom je kraju samo jedan. Siguran si da...

– Tragove ću znati čitati kao stogodišnjak – požuri Stoker.

– Momci su pokušali varati. Dva put su pregazili Nueces, jahali su neko vrijeme njezinim koritom, ali nema dvojbe, tragovi vode prema ranču.

– Jesi li se ogledao po pašnjacima?

– Stoka je u redu – odgovori Stoker.

– Koja stoka? – upita Meksikanac pomalo zbunjeno.

– Vaša, senjor – reče Stoker.

– Moja? Zašto ne bi bila u redu?

– Jutros smo sreli čovjeka koji se zove Malone – počeo objašnjavati Colby. – Rekao je da je njegovom gazdi pokradena stoka.

– Ja ne kradem – reče Meksikanac i ponosno se uspravi u sedlu.

– Naravno – reče Colby i položi ruku Chavezu na rame.

– Ali morali smo pogledati.

– Žigovi su ispravni – reče Stoker.

– Hoćete li s nama k Callahanu? – upita Colby. – Radi se o vašem pastiru i vašim ovcima. Ja ću potražiti ubojicu a vaše je pravo da tražite odštetu.

– Da jašem s vama na Callahanov ranč? – reče Meksikanac. – Mi sami?

— Nismo sami — reče Colby i pokaže prema »Malcu« koji se nestrpljivo premještao s noge na nogu. — Stoker je također tu, a niti on nije sam.

Stoker se smijuljio. Oči su mu blistale. Iz goleme sedlene rukavice na lijevoj strani izvukao je puščinu duge cijevi i gotovo je nježno obrisao ulašten kundak.

— Ostani iza nas — reče Colby — i nađi mjesto s kojega ćeš moći promatrati dvorište.

— Sve je jasno — reče Stoker i položi pušku preko koljena.

— Senor Colby — javio se Meksikanac — na Callahanovu ranču ne možete nikoga hapsiti.

Chavez je te riječi potvrđivao žustrim mahanjem glave.

— Mogu — reče Colby. — Ja sam teksaški rendžer.

— Callahan se na to neće obazirati.

— I za Jasona Callahana vrijede teksaški zakoni. I zakoni Sjedinjenih Država — reče Colby.

— Jason Callahan je moćan čovjek — gundao je Franco Chavez.

— I ja sam moćan — reče Colby bezizražajna lica, kucnuvši prstom po srebrnoj znački.

Farmer se zablenuo u snažnoga, smirenoga rendžera. Kad je Colby skrenuo konja prema ranču, Meksikanac je oklijevajući pošao za njim. Colby je

udario rukom po sedlenoj jabuci i »Malco« se našao u njegovu krilu.

Meksikanac je poput začudnog djeteta promatrao snažnoga vučjaka guste, svilenog sjajne dlake, tamnih očiju i šiljastih ušiju. Na jakom vratu otkrio je širok remen s natpisom »Texas Ranger«. Chavez ponovo proguta slinu, no više se nije osjećao onako nesigurnim kao kad je krenuo za rendžerom.

Stoker je ostao. Neko je vrijeme pratio pogledom jahače, zatim je u velikom luku pošao prema sjeveru. Na njegovu izbrazdanom, vjetrom išibanom i suncem opaljenom licu pojavio se tvrd izraz. Da ga je netko toga trenutka promatrao, tako ozbiljna, kratkonoga, u visokim čizmama, s izgužvanim šeširom i istegnutim vratom, na mazgi koja kao da je izašla iz neke priče, morao bi se podsmjehnuti.

II

Ranč se protegnuo preko brjega iznad rječice Nueces. Na okupu je bilo nekoliko zdanja različitih veličina. Sva su imala kamene temelje. Staje su bile građene od drveta a domaćinova kuća od cigle. Bila je jednokatna, ravnoga krova. Širok, natkriven trijem podario joj je sjenu.

Pokraj obora s nekoliko čupavih mustanga stajalo je desetak kauboja. Neki su uzbuđeno

grickali cigarete i promatrali kako se snažan i plećat momak penje na ogradu.

Neki je kauboj fićuknuo i pokazao rukom prema rijeci, odakle su se približavala dva jahača.

Ispred čovjeka u crnoj koži sjedio je ogroman vučjak. Nedaleko od ranča skočio je na tlo i cupkao pored konja.

Plećati kauboj siđe s ograde i pođe polako preko prašnjavoga dvorišta.

Iz kuhinje je dopirala kuharova pjesma. Iz kovačnice iza jedne od staja odjekivali su udarci čekića.

Gorostasni kauboj zaustavio se nasred dvorišta i podbočio se rukama.

Ben Colby se pažljivo ogledao naokolo. Meksikanac je neznatno zaostao. Na njemu se opazalo kako se osjeća nelagodno.

— Dobar dan, rendžer! — pozdravi kauboj. — Zašto nam dovedite toga kradljivca?

— Gospodine Malone, senor Chavez nije kradljivac — reče Colby. — Gdje je gospodin Callahan?

— Ovdje! — javio se taman glas ispred kuće.

Colby okrene glavu i ugleda gospodara kako izlazi iz sjene na trijemu. Čovjek nije bio osobito visok niti širok, ali samo je držanje pokazivalo da je svjestan svoje moći. U pogledu se

ogledala oholost. U pokretima je bilo nadutosti i surovosti.

— Vi ste dakle rendžer — rekao je Callahan. — Kako se zovete?

— Ben Colby.

— Dakle, Colby, aha. Pisat ću tekstaškom guverneru da se bratimite s prljavim Meksikancima. Još ste napali moje ljude.

— Vaše sam ljude spriječio u tome da zlostavljaju djevojku — reče Colby. — A prije toga ta je trojka premlatila ovog čovjeka. Ni s kim se ja ne bratimim, Callahane. Ako vas veseli, možete pisati kome hoćete. Predsjedniku.

— Kako to razgovarate s gospodinom Callahanom? — viknuo je Malone.

— Onako kako se razgovara s ljudima koji drugima uništavaju stada i šalju razbijače da napadaju bespomoćne žene — reče mirno Colby.

Malone je htio uzvratiti, no Callahan ga je ušutkao pokretom ruke.

— Rendžer — rekao je — nadam se da možete dokazati izrečene tvrdnje. Što su moji ljudi imali s tim Meksikancem, o tome nemam pojma. Što se ovaca tiče, hm, tko ih dovodi u stočarski kraj, ne mora se čuditi ako doživi kakvu nepriliku.

— Ne radi se samo o ovcama — reče Colby. — Ubijen je čovjek.

— Meksikanac — dobaci Malone. — Ponavljam, samo jedan Meksikanac.

— Meksikanci nisu ljudi? — upita Colby, ne pogledavši Malonea i ne ispuštajući iz vida rančera. — Ubojstvo je ubojstvo. Trag počinilaca vodi na ovaj ranč.

— Tako? Zanima me vaš zaključak — reče Callahan po-drugljivo.

Pritom je rančer prekrižio ruke na prsima i počeo se njihati na petama.

— Zahtijevam da mi se predaju ljudi koji su prošle noći bili vani — reče Colby i okrene se u stranu. — Senjor Chavez bi morao podnijeti odštetni zahtjev. On najbolje zna vrijednosti stada.

— Sad je dosta! — izderao se Malone. — Gubi se!

»Malco« počeo režati. Poluo-tvorene gubice krenuo je prema kauboju.

— Nažalost — reče Jason Callahan popustljivo — ne možemo vam pomoći. Pretpostavljeni vas očito nisu obavijestili o tome, tko sam ja.

— Prije negoli su me poslali ovamo, pretpostavljeni su me sa svime dobro upoznali — reče Colby. — Vi ste čovjek koji je mnoge naseljenike spriječio u ostvarivanju njihovih zakonskih prava. Vi ste čovjek koji vjeruje da može suditi o životu i smrti. Tko sam ja? Čovjek koji je došao da osiljenoga stočara spriječi u tome da izazove krvo-proliće. Možete imati kola i kola zlata, gospodine Callahan, ja

na to fućkam. Predat ćete mi ljude koji su prošle noći ubili nedužna čovjeka, bez oklijevanja i bez gužve. Upozoravam vas da se lopovi ne smiju štititi!

Callahan je udahnuo kao da puni mijeh. Na trenutak kao da se ukočio. Zatim se zagledao u kauboje koji su prilazili bliže.

Kuhar je prestao pjevati. U kovačnici je zavládala tišina. Neko se vrijeme čuo samo šum vjetra.

— Vrijeme je da nestanete — reče Callahan tiho.

— Mogu otići jedino s ubojicom — reče Colby. — Imate li teškoća sa sluhom?

— Sasut ću ti zube u grlo! — vikao je Malone.

— Ne kočoperi se, momče — reče Colby. — I ti ćeš doći na red. Čekam vaš odgovor, Callahane!

— Već vam je poznat — uzvрати rančer.

— Prema tome, u ime Države Texas, vi ste uhapšeni — reče Colby. — Pod sumnjom ste da ste podstrekiivali na ubojstvo, da snosite odgovornost za različite druge prekršaje i zločine. Posebice spominjem prikrivanje ubojice. Neka vam osedlaju konja.

Callahan se zagrcnuo i zagledao se u Colbya kao da je pred njim utvara.

— Poludjeli ste! — izustio je.

— Neću dugo čekati — reče Colby i spusti ruku na revolver-ski držak.

Malone je krenuo prema Colbyu poput razjarenoga slona. »Cloud« se uznemirio i počeo je mlatarati glavom.

»Malco« je skočio kao da je odapet s luka.

Snažan pas udario je kauboja svom težinom i silinom tako da ga je usred koraka oborio s nogu. Malone je očajnički kriknuo. »Malco« se skotrljao preko njega, okrenuo se i ponovo napao.

Kad se razjapljena pasja gubica našla iznad njegova lica, Malone je ušutio.

— Zovite tu životinju! — vikao je Callahan. Bio je blijed i odjednom kao da je splasnuo. — Hoćete li da zbog prokletoga Meksa...

— Ovaj je čovjek državljanin ove zemlje — prekinuo je rančera Colby hladnim glasom. — Služio je u američkoj vojsci. Borio se za to da ljudi poput vas mogu stvarati svoja carstva.

— Ovaj sam kraj ja raščistio. Ja sam se ovdje borio s Apašima i Komančima — vikao je Callahan. — Nije mi bila potrebna nikakva vojska. Što se mene tiče, ovaj Meksikanac može biti general. Za mene ostaje ono što je bio.

— Dosta! — obrecne se Colby i skoči sa sedla.

Kad se Malone htio pomaknuti, »Malco« ga je režanjem smirio.

— Sve ostalo moći ćete ispričati pred sucem — rekao je Colby. — Neka vam dovedu konja, ili ću vas ja podići u sedlo.

Callahan je ustuknuo nekoliko koraka. Otvorio je usta da nešto kaže, ali južno od ranča planuo je hitac. Djelić sekunde kasnije na drugom je kraju dvorišta netko kriknuo.

Kauboj koji je izašao iza sjenika i podigao pušku pao je natrag na zid, uhvatio se za desnu podlakticu i spustio se na zemlju. Košulja se brzo bojila krvlju. U šutnji što je nastala poslije pucnja bolno se razlijevalo ranjenikovo stenjanje.

Colby se polako okrenuo. Duga cijev njegova revolvera pomicala se prijeteci.

Hitac je ispaljen s grmovite uzvišice iznad riječne obale. Na Colbyevom licu načas je zaigrao tanak osmijeh.

— Ima li još kakvih pitanja, Callahan? — rekao je pogledavši rančera ravno u oči.

»Malco« je još gnječio Malonea. Ranjenik kod sjenika nije se više javljao. Izgubio je svijest.

— Osedlajte mi konja — promrsi rančer.

Dva kauboja ukočenih su nogu pošla k staji, bojažljivo pogledavajući prema rijeci.

— Stoj! — viknuo je Colby. — Skidajte opasače!

Kauboji su odmah oslobodili kopče. Remenje s municijom i teškim revolverima palo je na tlo. Nenaoružani momci krenuli su dalje i uskoro su se pojavili s osedlanim ridanom.

— Penjite se, Callahane! —

zapovijedi Colby. — I recite svojim ljudima da bi svaki pokušaj oslobađanja, za vas bio vrlo nezdrav.

Rančer je šutke uzjahao. S mržnjom u očima promatrao je kako Colby skida s opasača lisičine i prilazi da mu ih stavi na ruke.

— Ovo ćete požaliti — rekao je.

— Požalite se — reče Colby.

— A sada se privikavajte.

Colby je uzjahao i kimnuo Meksikancu.

Chavez je pojahao prvi. Na znak revolverom krenuo je i Callahan. Colby petama lako dodirne »Clouda« i konj je krenuo natraške, tako da je njegov jahač čitavo vrijeme mogao držati na oku kauboje.

»Malco« se još nije odvajao od predradnika.

Kad je Colby oštro fićuknuo, vučjak je skočio s Malonea i porjurio prema rijeci.

Malone je ustao. Stajao je u dvorištu kao da se tlo pod njim ljulja.

— Svinjo! — počeo je vikati. — Uhvatit ćemo te makar jahao do kraja svijeta. Od tvoje proklete džukele napravit ću otirač za čizme. Proklet ćeš dan kad si rođen! Ne zabrinujte se, gospodine Callahane!

Colby se nasmije, zapne revolver i okrene konja.

U brzom slijedu dvorištem ranča prošišta su tri, četiri

metka. Kauboji su plegli, gdje se koji nalazio.

Colby potjera ždrijepca. Kad je sustigao rančera, nagnuo se u stranu i brzim je pokretom dohvatio uzde Callahanova konja.

»Malco« je već podaleko odmakao.

Na uzvišici iznad rijeke iz grmlja je izašao Stoker. Podigao je svoju puščinu i nišao.

Malone je u dvorištu kleknuo pokraj bureta s vodom i Vinčsterkom gađao psa. Kad mu se činilo da je poravnao mušicu, pokraj njega je tresnulo olovo u bačvu.

Dužice su se rasipale kao da je pod bačvom eksplodirao dinamit. Uzbudeni Malone nije čuo pucanj. Puška mu je ispala iz ruku. Prevrnuo se na bok i u tom je položaju doživio nepredviđenu kupelj. U zbunjenosti nije niti pokušavao da ustane.

Ostali su se kauboji pribrali i otvorili su vatru. No jahači su već bili predaleko za njihovo oružje.

Stoker je pažljivo spremio pušku i popeo se u sedlo. »Honey« nije bila protiv toga da odmah krene.

* * *

Jahali su mršavo zatravljenim brežuljcima koji su u titravu zraku nalikovali na vrhove otoka. Ravni dijelovi pred njima podsjećali su na vruću tavu. U

sjenovitijim zasojcima bilo je čuperaka djeteline. Poneki ćuh vjetra nosio je sa sobom miris kadulje.

Sunce je prešlo najvišu točku, no još je nalikovalo na bezrubni užareni tanur koji se prilijepio za prazno nebo kao žeravica za kožu.

Ben Colby uze čuturu, otvori je i prinese ustima. Voda bijaše topla i bljutava i prvi je gutljaj morao ispljunuti.

Rančer je sjedio u sedlu skamenjena lica i odbio je ponudeno piće.

— Kakav je god vaš položaj kao rendžera — rekao je — kod mene ste se predaleko zaletjeli.

— Mislite? — upita Colby i zagleda se prema rijeci koja se na nekoliko stotina metara provlačila zemljom kao siva traka.

Vode je u koritu bilo malo. Ne padne li uskoro kiša, tok će se prekinuti. Ostat će samo jadne, kaljave lokve.

— Koliko mi je put to rečeno! — reče Colby i pogladi vučjaka koji je još sjedio ispred njega.

— Pogledajte naokolo — reče Callahan. — Dokle seže pogled, dotle je sve moje.

— Vaša je zabluda još veća — reče Colby, pogledavši rančera. — Jednom je možda tako bilo.

Onda kad ste ovdje bili vi i nekoliko indijanskih bandi. Ali vremena se mijenjaju, Callahane. Što se ne prilagodi, nestaje.

Očito je da nikad niste izlazili iz svoga stočarskoga carstva. Zemlja više nije pusta. U međuvremenu su sagrađene željezničke pruge i postavljene telegrafske linije. Podignuti su gradovi. Sve više ljudi kreće se u zapadnim smjerovima.

— U vražjim — promrmlja Callahan. — Za vas se vrijeme može mijenjati, za mene ne. Za mene ostaje kako je bilo, zato što je bilo dobro. Što valja, mora se sačuvati.

— Na taj način da gonite svakoga tko vam nije po volji? Po vašim pravilima još bi trajalo kameno doba.

— Draže mi je kameno doba nego da sagibam kičmu pred ljudima koji nos naslanjaju na plug.

— Ljudi vašeg kova teško shvaćaju — reče Colby. — Ova je zemlja dovoljno velika za sve. Kraj koji vi smatrate svojim pripada vladi. Imali ste dovoljno vremena da kupujete po želji.

— Nikakva mi prokleta vlada nije pomogla da ovdje preživim — promrsi Callahan. — Zašto da plaćam nešto, što sam izbio?

— Zato što zakon nije izuzeo nikoga, pa niti vas — odgovori Colby, pogledavši Meksikanca.

Chavez je čitavo vrijeme šutio i slušao razgovor. Djelovao je utučeno i tužno.

— Jašite kući, senjor Chavez — reče mu Colby. — Sljedećih dana budite uz ženu i kćer. Ne

izlazite iz kuće bez oružja i čekajte vijesti koje ću vam poslati. Potrebna mi je vaša izjava pred sudom. Ne dajte se preplašiti, senjor Chavez. Mnogošto ovisi baš o vama. Poslan sam ovamo da se osiguraju naseljenička prava. Ali morate mi pomoći.

– Hito bih ostati gdje jesam – reče Chavez nesigurnim glasom. – Ali moja žena i kćer ne bi smjele biti u opasnosti. Bio sam dobar vojnik, no oduvijek sam zapravo farmer. Nisam borac.

– Ako se i vi odselite, Chavez – reče Colby – jedva da ima smisla da vodim Callahana pred sud. Ljudi koji bi iz Brackettvillea došli u okrug Uvalde potražili bi druga selišta.

– Borite se za vreću ušiju, Colby – reče Callahan uz podrugljiv osmijeh. – Ovdje može preživjeti jedino onaj tko je dovoljno jak. Vi govorite o kukavicama i slabićima. Borite se dakle za propalu stvar.

– Dosta! – otresao se Colby. – Propovijedi držite u svom dvorištu, zapovijedajte svojim revolverašima.

– Platit ću vam ovce, Chavez – obratio se Callahan Meksikancu, ne obazirući se na rendžera. – Nemam doduše pojma o tome što se događalo prošle noći, ali dobit ćete novac i nestanite. Što mislite o tom prijedlogu?

Colby je oštro promatrao Chaveza. Meksikanac je pog-

nuo glavu i zamislio se. Lice mu je oblio znoj.

Kad je ponovo podigao glavu, prkosno je izbočio bradu.

– Ostajem! – rekao je.

Na Callahanovim usnama sledio se podrugljiv osmijeh.

– Pazite na sebe i obitelj – reče Colby i stisne farmeru ruku.

Chavez je odjahao prema zapadu. Kad se spuštao nizbrdo, »Malco« je zalajao.

Colby se okrenuo. Na sjeveru je opazio tanak oblak prašine koji se polako razvlačio.

Stoker je jahao pozadi. Odjednom je pognao mazgu i počeo se približavati.

– Čini se da vašim ljudima nije osobito stalo do gazdina života – reče Colby i pokaže rukom prema prašinastom tragu. – Opomenuo sam i vas i njih.

– Moji ljudi slušaju samo mene – reče Callahan.

– Ne zaboravite da ste moj uhapšenik – primijeti Colby. – Tko bi vas pokušao osloboditi, poigrao bi se sa svojom i vašom glavom. Jasno?

Stoker je na vrhu brijega zauzdao »Honey«. Oči su mu svjetlucale.

– Prate nas! – doviknuo je.

– Vidio sam – javio se Colby.

– Čopor! Najmanje jedanaest jahača. Da sam ih točnije

brojio, bili bi me stigli – govorio je Stoker.

– Da ih je i stotina! – reče Colby i podbode »Clouda«. – Idemo, Callahan! Nemojte se uljuljkivati u nadi. U mojim ste rukama i neću vas ispustiti makar vaši ljudi dovukli topove.

Callahan je šutio. Držao se vezanim rukama za sedlo i jahao je pored Colbya. Stoker ih je pratio na kratkom odstojanju.

– Da im potprašimo? – pitao je.

– Štedi barut – odgovori Colby. – Bojim se da će još biti potreban. Jašite brže! – rekao je Callahanu. – Budete li stvarali neprilike, požalit ćete.

Galopirali su prema kolnoj cesti koja je podaleko ispred njih presijecala zemlju od istoka prema zapadu.

* * *

Boonesboro bijaše išaran dugim sjenama svojih koliba. Sunce je bilo daleko na zapadu. Vidokrug je počela zastirati blijedocrvenkasta svilenasta koprerna.

Prašnjava cesta ulazila je ravno u mjesto i dijelila ga na dvoje. Od nje se granalo nekoliko uskih uličica.

S jedne i druge strane nanižale su se kolibe, građene od dasaka i daščica razvaljenih sanduka ili od sušene cigle. Neke su umjesto stakla na prozorskim otvorima imale samo

prljave mreže za zaštitu od muha.

Središte mjesta predstavljao je trg, na rubovima kojega se gomilalo smeće. Nekoliko kućdravih pasa natezalo se oko oglodanih kostiju. Kad ih je »Malco« ugledao, počeo je potmulo režati. Dlaka mu se nakostriješila i Colby ga umirujuće pogladi po glavi.

Na jednoj i drugoj strani glavne ulice bilo je izlizanih drvenih nogostupa. Nekoliko je kuća imalo natkrivene trijemove.

Colby i Stoker jahali su sa svojim uhapšenikom posred kolnika. Zdanja pokraj kojih su prolazili podsjećala su na kartonske kutije koje je vjetar odnekud dogurao i proizvoljno ih porazmjestio.

Stoker je izvukao vinčesterku i položio je poprijeko sedla. Kao i Colby, pažljivo je promatrao pročelja jadnih kućeraka.

Iza prozorske mreže ili prljavog stakla pojavilo bi se tu i tamo poneko lice. Napolju je bilo mladih ljudi.

Vjetar je oslabio. Iako se približavala večer, vrućina je još nesmiljeno pritiskala grad.

Na klupi pokraj bunara nasred trga skutrio se pogrbljen čovjek sa žućkastom kozjom bradicom. Jahači su ga prenuli iz kunjanja. Kad je podigao glavu, zagledao se u rančera. Opaživši lisičine na njegovim rukama, razrogačio je oči i zatim je

ustao. Činilo se da ga Callahan nije niti opazio.

Jahači su se zaustavili pred niskim zdanjem, na kojemu je bila ploča s natpisom »General Store«.

»Malco« je skočio sa sedla i ogledao se za psima, koji su se još muvali rubom trga. Pasje društvo naglo je odustalo od kopkanja po smeću i razišlo se podvijenih repova.

— Ovaj mi se prokleti brlog ne sviđa — govorio je Stoker.

»Honey« je poveo u sjenu široko napuštenoga krova i sjahao je držeći pušku u ruci.

— Silazak! — reče Colby rančeru.

Kad je Callahan sjahao i Colby je spuznuo sa sedla.

Umjesto vrata prodavaonica je imala zastor od perli. Stoker ga je prvi odgrnuo i ušao je u prostoriju. Iza Colbyja i Callahana zastor se zveckavo zatvorio. »Malco« je ostao pred ulazom. Podigao je ušesa i zvjerkao je naokolo.

U prodavaonici se jako osjećao miris duhana i kave, pomiješan s vonjem kože. U velikim staklenkama na stolu i policama bilo je šarenih bombona i štapića kandisa. U jednom kutu bila su složena sedla. Na dugim policama čekale su kupce čizme, gomile hlača, košulja i rubaca.

Pojavio se nizak, gojazan muškarac, tustoga rumenog i neobrijanoga lica. Male oči bile

su gotovo sasvim zasaljene, tjeme gotovo bez kose.

Kad je ugledao Jasona Callahana, čovjek je stao kao ukoopan.

— Dobar dan, gospodine Callahane, pa ... — zamuckivao je buljeći u lisičine na rančеровим rukama.

— Uhapšen sam, Fatty — reče Callahan. — Kao što vidiš, zakon danas stvara čuda. Ali nemoj razbijati glavu, Fatty. Ovaj je džentlmen tekšaški rendžer i obavlja svoju dužnost.

— Dužnost ... Ali to nije moguće ...

Trgovac nije Colbya i Stokera počastio niti jednim jedinim pogledom. Smušeno je mahao glavom i onda je pitao rančera:

— Zašto su vas vezali, gospodine!

— Zato što sam opasan čovjek, Fatty — odgovori Callahan uz posprdan smiješak.

— Razgovor možete nastaviti kasnije — umiješao se Colby. — Potrebno nam je brašno, šećer, kava, grah, sušeno meso, komad slanine i kruh.

Trgovac je pogledao visokoga rendžera i prinio dlan k uhu.

— Loše čujem — rekao je. — Što ste htjeli?

— Ono što sam nabrojio — reče Colby. — Požurite!

— Zaista ne znam, što hoćete — reče debeljko i prekriži ruke na prsima. — Nemam ničega od svega što ste zahtijevali.

— Prokleti lažac! — otresao se Stoker, naslonivši pušku na

stol. — Iza tvoje masne stražnjice vidim limenke s grahom, u kutu vreće na kojima čitko piše »šećer«. Ili ćeš nam tvrditi da u njima držiš kokošji gnoj?

— Kokošji gnoj je prodan — odbrusi trgovac. — Šećer se prodaje u ograničenim količinama i samo stalnim kupcima.

— Prokleti govнар! — izdere se Stoker i gurne puščanu cijev debeljku u trbuh.

Trgovac problijedi i nasloni se na police. Staklenke su zazvečale, nekoliko je konzervi palo na pod.

— Pusti ga! — reče Colby, uhvati lijevom rukom Callahana za desnu nadlakticu i odmakne ga prema vratima. — Debeljko ne mora prodati ono što neće.

Stoker povuče pušku i reče:

— Odmah sam rekao da u ovom brlogu nešto smrdi.

— Izadite iz moje prodavaonice! — siktao je trgovac.

Debeljko se borio za zrak i krenuo je prema vratima koja su vodila vjerojatno u skladište.

Kad se Stoker još jednom okrenuo prema njemu, trgovac je izašao natraške. Vrata su se s treskom zatvorila.

»Malco« je napolju režao. Colby je u hipu bio na pragu i odgrnuo je zastor.

»Malco« je stajao pred ulazom nakostriješene dlake i iskešenih zubi.

Na ulici je bilo najmanje dvadeset muškaraca. Predvodio ih

je čovjek s kozjom bradicom. Skupina se zbila podalje od psa i nije ga ispuštala iz vida.

Kad se pojavio Colby, bradati je rekao:

— To je teksaški rendžer.

Colby pride vučjaku i umirujuće ga potapša po hrptu. Tada je izašao Callahan a iza njega Stoker.

Kad je ugledao okupljene ljude, Stoker se namrštio.

— Što se događa, gospodine Callahan? — upitao je grbavac? — Možemo li vam pomoći?

— To ovisi o vama — odgovori rančer. — Uhapšen sam jer rendžer misli kako prljavi Meksima jednaka prava kao vi ili ja.

— Ostavite gospodina Callahana u miru! — podviknuo je bradati i stisnuo pesnice. — Radije povedite sa sobom prokletoga Meksikanca.

— Razidite se! — reče Colby i pođe naprijed.

Ispred natkrovlja je stao i krenuo pogledom od lica do lica.

— Oslobodite put! — rekao je.

— Ostajemo gdje jesmo — uzvрати bradati. — Ovaj je grad naš i Callahanov.

Grbavac je polako krenuo prema Colbyu. Ostali su ga slijedili.

»Malco« je razjapio gubicu i spremio se za skok.

»Honey« je počela frkati. Kad se grbavac našao iza nje, »Ho-

ney« se ritnula i postigla pun pogodak.

Kozobradi je kriknuo i počeo se valjati po prašini. »Malco« je potrčao duž uskolebanoga prvoga reda. Ljudi su zateturali natraške.

— Donesite puške! — vikao je netko. — Nećemo ih pustiti iz grada! Oslobodit ćemo vas, gospodine Callahane!

Kozobradi se s mukom pridi-
zao. Kad se našao na nogama, teturao je kao da je pijan i grčio se od bola. Lice mu se izobličilo, žućkasta je glava podrhtavala.

— Lopovi! — dahtao je. — Vidjet ćete vi svoje! Ne zabrinjujte se, gospodine Callahane. Pokazat ćemo mi njima tko ovdje ima riječ.

Kozobradi je hodao natraške. »Malco« ga je neko vrijeme pratio, dok se čovjek nije okrenuo i odšepao koliko je brže mogao.

— Nije trebalo da dolazimo u ovu rupu — reče Stoker, potapša »Honey« i skine uzde s pri-
vezne grede.

— Bila je to jedina mogućnost da nabavimo hranu — reče Colby.

S tim je riječima Colby gurnuo Callahana prema konjima, izvukao je vinčesterku i potjerao rančera niz ulicu.

»Cloud« je sam pošao za njim. »Malco« je išao na začelju.

Ulica bijaše pusta, kao pome-
tena. Grad kao da je odjednom izumro, kao da u njemu žive ne-
vidljivi duhovi. Prozori su nali-

kovali na šuplja duplja. Ali iza mreža i zastora stajali su ljudi. Neki su vjerojatno držali oružje u rukama.

Na Benu Colbyu nije se opa-
žala nesigurnost. Letimičan po-
gled otkrio mu je da je s Calla-
hanova lica nestalo bljedilo. Koračao je sigurnije i gipkije. Osjećao se sigurnim.

Prilazili su ciglenoj kući s natpisom »Šerifov ured«. Istoga trenutka u pokrajnjoj je ulici Colby opazio nekoliko sjena. Stoker ga je već opominjao.

Na jednom dvorišnom ulazu pojavio se dječak i bacio je pre-
ma renderu kamen. Colby sag-
ne glavu i gurne Callahana.

— Unutra! Brže! — rekao je i mahnio glavom prema šerifov-
u uredu.

Na izlazu iz grada stajali su muškarci s puškama u rukama.

— Sad smo u sosu! — gundao je Stoker.

* * *

Hank Malone se naslonio ša-
ketinama na sedlenu jabuku i zagledao se prema zapadu.

Nebom se prelijevalo tisuću
boja. Poput fine zavjese nad
zemlju i rijeku Nueces spuštao
se zastor večeri.

Trag jahača bio je jasan. Vo-
dio je ravno prema glavnoj ce-
sti.

— Ako nisu skretali, sada bi morali biti u Boonesborou — reče Malone.

Kauboji koji su ga pratili zauzdali su konje.

– Ako su odjahali u Boonesboro – reče jedan od njih – nemaju pameti.

– O Boonesborou oni ne znaju ništa – reče Malone. Na njegovu koščatu licu pojavio se vučji osmijeh. – Kažem vam da su odjahali u grad, ali iz njega neće izaći. Ušli su u mišolovku! Potrebno je samo da ih pokupimo.

– Ako nam predaju gazdu, sve je u redu.

– Što kažeš? – upita Malone okrenuvši se. – Dovraga, ništa nije u redu! Moraju dobiti lekciju koju neće zaboraviti do kraja života.

– Ali onaj visoki ipak je tek-saški rendžer.

– Govno! – reče Malone. – Polomit ću mu kosti. Ali najprije ću se pozabaviti prokletim psom. Upamtite, džukelu hoću živu. Nabit ću je na kolac i peći na tihoj vatri. Kad svršimo s rendžerom, njegovim krezubim pratiocem i psom, posjetit ćemo Meksikanca. Iskopao je u dvorištu bunar i u njemu ćemo ga pokopati zajedno s njegovim leglom. Olakšao nam je posao.

Kladim se da poslije toga nitko neće promoliti nos u naš kraj.

– Neću ubijati rendžera – javio se jedan kauboj. – Rizik je prevelik.

Malone pogleda govornika žmirkavim očima.

– Radit ćeš što ti zapovijedim – rekao je. – Ili ćeš me upoznati s neugodne strane.

Tko jaše u mojoj momčadi, sluša i ne zapitkuje. Bude li nepri-lik, tu je gospodin Callahan. A sada naprijed! Za dva sata sve može biti svršeno.

Malone grubo podbode konja. Životinja je zaplesala u mjestu i dala se u galop. U zbijenoj skupini kauboji su jahali prema cesti.

Sunce je daleko na zapadu dodirnulo vrhove brda. Izdužene sjene stapale su se sa sumrakom. Na cesti su jahači djelovali kao utvare koje žele pobjeći noći.

* * *

Kad je čovjek u crnom kožnom odijelu, sa srebrnom značkom na lijevoj strani grudi, gurnuo Jasona Callahana preko uredskoga praga, šerif je razrogačio oči. Uspravio se iza svoga crvotočnoga stola i ukočio se kao da je progutao držak metle.

Mala, uska prostorija vonjala je po ohlađenom duhanskom dimu i papiru. Pri svjetlu petrolejke vidjelo se na zidovima nekoliko starih potjernica. U starom ormaru bili su naslagani spisi.

Callahan se zaustavio kod samoga stola. Zadnji je ušao Stoker i zalupio je za sobom vrata. Zatim se na njih naslonio.

Čovjek iza pisaćega stola začuđeno je buljio u lisičine na Callahanovim rukama. Okrenuvši se prema Colbyu, upitao je:

– Što se događa?
– Vi ste ovdje šerif? – upita Colby.

– Da.

– Ja sam rendžer i tražim pomoć – reče Colby i kucne prstom po znački. – Imam uhapšenika kojega će njihovi ljudi htjeti osloboditi. Zadržite ih dok izađemo iz grada.

– Ja... – zaustio je šerif i zagledao se u psa i Stokera. – Što vam pada na um? Kako da zadržim ljude? Gospodine Callahane, tko je...

Šerif se zagledao u rančera kao da od njega očekuje rješenje.

– Vaša je dužnost da mi pomognete – reče Colby odlučnim glasom. – Uzet ćete oružje i izaći napolje.

– Za što okrivljujete gospodina Callahana? – upita šerif.

– Podsticanje na ubojstvo, sakrivanje ubojice, nanošenje velike materijalne štete, nepoštovanje različitih saveznih zakona...

– Smiješno! – reče šerif! – Gospodin Callahan je najveći rančer u našem kraju. Ovdje je gotovo sve njegovo vlasništvo.

– Pola njegova ranča na državnoj je zemlji, koju je koristio potpuno samovoljno, bez dopuštenja. Šerife, neka mu pripada bilo što, ali pred zakonom smo svi jednaki. Nego, vara li me osjećaj da mi uskraćujete pomoć?

– Ne varate se!

– To će vas stajati službe.

– Neka – reče šerif, skine zvijezdu s prsluka i baci je na stol. – Od ovoga trenutka ja sam Less Horton. Više nisam šerif u Boonesborou. Rendžer, nadam se da znate što radite.

– Horton skine šešir s klina na zidu i okrene se prema rančeru.

– Do viđenja, gospodine Callahan – rekao je – i nemojte se zabrinjavati.

– Ne zabrinjavam se, Less – reče Callahan. – Među prijateljima sam.

Callahan je sjeo na rub stola i položio ruke u krilo. Horton je izašao iz ureda.

– Jesi li to kada vidio? – gundao je Stoker. – Čovjek jednostavno baci značku...

– Kako bi bilo da mi sada skinete lisičine, gospodine Colby? – reče Callahan i ispurži ruke prema rendžeru. – Sami vidite da je igra gotova. Priuštili ste si svoja zadovoljstva a ja ću pokušati sve zajedno zaboraviti.

Ako mi odmah skinete lisičine, pobrinut ću se da vi i vaš prijatelj izađete iz grada čitave kože.

To je više od onoga što ste mogli očekivati, je li tako?

– Ne budete li mirno sjedili – uzvratila Colby – »Malco« će vas uhvatiti za gušu prije negoli ga uspijem zadržati. Radit ćete ono što vam naložim, ili ćete u ovom brlogu biti pokopani.

– Ovo je moj grad – reče

rančer, spusti ruke i pogleda vučjaka. — Moje je i groblje.

— Sjajno! — dobaci Stoker. — Grobno mjesto imate a za spomenik će se netko pobrinuti.

— Među svojim sam — reče rančer. — Ali i bez toga meni ne može prijetiti teksaški rendžer, niti me smije kažnjavati.

— Ne nadimljite se, Callahane — reče Colby. — Ja znam svoje ovlasti. — Uhvativši rančera za ovratnik košulje, nastavio je: — Smijem se braniti. Smijem svim raspoloživim sredstvima spriječavati pokušaj bijega. Preporučio bih vam da pripazite i na to, kako ćete i kada trepnuti trepavicama.

Colby odgurne rančera tako da ga je prevrnuo na stol. Prolila se tinta i Callahan je u njoj dobro namočio rukav.

— Ispustit ću ja vama sapu — mrmljao je.

— Napolje! — reče Colby oštro.

Stoker je otvorio vrata i izašao je na trijem.

Grad je utonuo u mrak. Nekoliko je prozora bilo osvijetljeno.

Nekoliko sjena naglo je nestalo iza obližnjih kuća.

Stoker je sišao s trijema. Stao je između »Honey« i »Clouda« i ubacio je metak u cijev. Metalan zvuk prilično je glasno odjeknuo na noćnoj ulici.

Nigdje nije bilo žive duše.

— Zrak je čist! — doviknuo je Stoker Colbyu.

Colby je izveo Callahana. »Malco« se provukao između njegovih nogu.

— Uzjahat ćemo na rubu grada — reče Colby.

Na tihi znak »Cloud« je prišao gospodaru i krenuo s njim. Stoker je svoju mazgu i rančerova ždrijepca poveo za uzde. »Malco« je bio na čelu.

Koračali su polako. Bili su krajnje napeti. Colby je bio spreman da svakoga trenutka skvrči kažiprst na obaraču vinčesterke.

I Stokera i Colbya boljele su oči od pretraživanja prozora i zakutaka. Vrijeme kao da je stalo.

Prešavši tridesetak koraka, začuli su ispred sebe poluglasan poziv. Colby je odmah stao.

»Malco« je pojurio naprijed. Tama ga je odmah progutala. No začas se iz nje počelo razlijevati bijesno režanje.

Netko je očajnički kriknuo.

Planuo je hitac.

Colby osjeti topao dašak na licu. Instinktivno je kleknuo i podigao pušku.

Kad je nečija puška sijevnula, Colby je odmah odgovorio metkom.

Negdje u tami »Malco« je još režao. Netko se očajnički branio.

Tada se pojavilo nekoliko ljudi. Odmah su počeli pucati. Meći su zujali iznad Colbyeve i Stokerove glave.

— Natrag! — reče Colby.

— Uhvativši Callahana za ovratnik počeo ga je vući prema šerifovu uredu. Stoker se povlačio za njim sa životinjama.

— Skloni ih u dvorište — dobacio mu je Colby.

Gurnuvši Callahana preko praga, Colby je kleknuo pored vratnica i viknuo:

— »Malcooo!»

Na rubu grada još se pucalo. Plamićci su sijavali i brzo se gasili. Tanad je udarala o zidove kuća. Dva put je zazvečalo razbijeno staklo. Neka je žena vrištala.

Colby je čekao.

»Malco« je dojurio poput strijele. Malo je nedostajalo pa da gospodara prevrne na leđa. Colby ga gurne u kuću i zatvori vrata. Čim je postavio zasun, požurio je prema stražnjim vratima i pustio je Stokera da uđe.

Stražnja su vrata učvrstili pišaćim stolom. Tada se Colby okrenuo prema Callahanu koji se ukipio nasred prostorije.

— Sada ćete ići tamo, kamo spadate — rekao je.

Ključevi zatvorskih ćelija visjeli su pokraj vrata.

— Savjetujem vam da se konačno opametite — reče Callahan. — Pustite me da odem i sve će biti u redu. Jamčim da vas nitko neće dirati.

— Još jednu riječ i začepit ću vam usta — prijeti Colby.

Rančer se začas našao iza rešetaka. Najprije je šutke buljio u Colbya, zatim je promrsio:

— Vi ste ludi!

— Možda jesam, ali svakako bih bio još ludi da prihvatim vaš prijedlog. Možeš li se išuljati iz grada? — upitao je Stokera.

— Mogu.

— Potrebna nam je pomoć. U ovoj se rupi možemo održati dva, tri dana, ali ne dulje. Imam samo čuturu vode i u sedlenim torbama malo kuružnjaka. Tvrdi je od cigle.

Toga je trenutka metak razbio prozor i sjenilo petrolejke. Po Colbyu se osula kiša staklenih krhotina. Odmah se bacio na pod. Stoker se sklonio iza pišaćega stola.

Poslije toga pucnja napolju je zavládala tišina.

* * *

— Ne vidim ništa — reče Colby i odmakne se od razbijenoga prozora.

Mjesečina je prekrila kućerke srebrnim plaštem. — Ali se možeš kladiti da nas drže na nišanu — reče Stoker.

Sjedio je na niskom stolčiću pokraj vrata, s puškom položenom preko koljena.

— Ne možeš izaći — promrsi Colby.

— Morat ću. Neću valjda mirno čekati da nas potamane — gundao je Stoker.

»Malco« se opružio na podu i pogledavao je čas Colbya, čas Stokera. Odjednom je pas potihoo zarežao. Dlaka mu se nakostriješila. Oči su bile uprte u prozor.

– Dolje glavu! – reče Stoker. Colby izvuče revolver i prisloni uho na zid. Netko je bio napolju.

»Malco« se ponovo javio.

Colby osluhne još jednom, zapne oružje i opali kroz razbijeni prozor.

U uskoj prostoriji pucanj je jako odjeknuo. Podigao se smrdljiv barutni oblačić.

Na daščanom prolazu čuo se skok. Ponovo je odjeknuo pucanj. Metak se zabio u zid i odlomio komadić cigle. Čulo se kako strijelac trči. Zatim je opet zavládala tišina.

– Sad idem van – reče Stoker i položi ruku na Colbyevo rame. – Ne daj se onoj svinji gnjaviti. Bude li sve išlo dobro, vidimo se za dva dana. Oko podneva mogao bih biti u Brackettvilleu. Kao što rekoh, za dva dana!

– Ili ću krepavati do žeđi – reče Colby.

Stoker potapša vučjaka po glavi. Pametne pasje oči kao da su govorile kako je jasno što stari znanac namjerava poduzeti.

Colby odgurne stol i odškrine stražnja vrata. U dvorištu se nije opazalo ništa sumnjivo.

Stoker je izašao ne osvrćući se. Upravo je nevjerojatno bilo kako se taj krivonogi čovjek u vojničkim čizmetinama može brzo i tiho kretati.

Za nekoliko minuta pojavila se »Honey«. Nije bila raspolože-

na i nezadovoljno je lamatala glavom.

Colby je čitavo vrijeme stajao pokraj vrata, spreman da puca. Kad je kimnuo na pozdrav, snuždio se.

Stoker mu je više put spasio život. Vjernijega prijatelja nije mogao zamisliti. Na samom početku poznanstva on je Stokera jednom izvukao iz samih ralja smrti i otada se nisu razdvajali. Tko zna, nije li sadašnji rastanak konačan, mislio je Colby.

Još je neko vrijeme zurio u noć i osluškivao, no čuo se samo šum vjetra.

Colby polako zatvori vrata, učvrstí zasun i poravna stol.

Tapkajući u mraku došao je do psa i pokraj njega je kleknuo. »Malco« se prevalio na blok i ispružio prednje noge prema Colbyu, uživajući u njegovu češkanju.

Kao što se združio sa Stokerom, Colby se saživio s tim vjernim vučjakom, kojega je kao štene izvukao iz rijeke. Colbyev otac bio je majstor u radu sa psima. »Malcova« inteligencija olakšavala je izobrazbu i omogućila da se postignu vrhunski uspjesi.

Tijekom godina Colby je više puta ustanovio da je »Malco« mudriji od mnogih ljudi. Izvanredni instinkti, snaga i uvježbanost stvorile su od vučjaka opasnoga borca. Bez njegove pratnje Colby bi se osjećao nelagodno.

Tako je bilo i tih trenutaka u tijesnom i zagušljivom šerifovu uredu, u kojemu se ušančio s uhapšenikom. Colby bijaše sretan što je »Malco« s njim.

Vučjaku je godilo milovanje pa se izvalio na leđa i izložio trbuh.

Poslije izvjesnoga vremena razjapio je gubicu i nekoliko put zijevnuo. Zatim je pažljivo šapom odgurnuo Colbyevu ruku, okrenuo se, ispružio prednje noge i na njih je položio glavu. Htio je spavati.

Colby je ustao i prišao razbijenom prozoru. Oprezno je provirio napolje. Mjesečinom osvijetljena ulica bijaše pusta. Colby se pitao, gdje je sada Stoker.

Stari je momak imao prirodan osjećaj za opasnost, gotovo kao vučjak. To bi osjetilo zatajivalo samo onda kad ga je obuzimala njegova jedina strast. Poker. Tada su zamirala sva osjetila.

Tišina je smirivala Colbya. Nadao se da je Stoker uspio izvesti težak i opasan podvig.

Pomalo se javljao umor. Udovi su postajali olovni. Ali spavanje, Colby sebi nije mogao priuštiti. Morao je ostati budan unatoč tomu što je uz njega bio »Malco«, najbolji čuvar.

Colby je hodao malim uredom i tako je ušao u susjednu prostoriju, u kojoj je obično spavao šerif. Otvorio je ormarić i otkrio nekoliko zrna kave. Pregledavajući ognjište ustanovio

je da ima samo nekoliko komadića drva. Zato je odlučio da kavu kuha tek onda kad ne bude više mogao potiskivati umor i pospanost.

Jason Callahan opružio se u ćeliji ali također nije spavao. Kroz rešetke je promatrao što radi rendžer.

Colby se nije obazirao na uhapšenika. Uzeo je stolicu, postavio je pokraj prednjih vrata i tu je sjeo. Na tom ga mjestu metak nije mogao dohvatiti. Nastojao je da se opusti i da ne razmišlja o neprilikama.

Tako je počela duga noć.

III

Kad je Stoker stigao do ruba grada, bio je siguran da je uspio. »Honey« je dotle vodio za uzde. Bio je zadovoljan s njom.

Čitavo vrijeme nije niti zafrkala, kamoli da bi rzala.

Da je to učinila, čuli bi je ljudi koji su opsjedali šerifov ured.

Dio sreće bio je i u tome što su se svi sjatili oko kuće, što očito nitko nije pomišljao na to da bi valjalo paziti na izlaze iz grada.

Stoker je provjerio, je li sedlo dobro učvršćeno i prebacio je uzde na sedlenu jabuku. Vinčesterku čitavo vrijeme nije ispuštao iz ruke.

— Sada sve ovisi o tebi, »Honey« — govorio je tapšajući mazgu po vratu. — Trčat ćeš kao što nikad nisi trčala. O tebi ovisi Colbyev život.

»Honey« je mrzovoljno promatrala svoga jahača, pokazujući da nije oduševljena njegovim riječima.

— Ne budi tvrdoglava — reče Stoker. — Bit će vremena da iskažeš svoju volju, ali sada preskoči vlastitu sjenu i radi što ti kažem.

Kad se Stoker popeo u sedlo, »Honey« je i nadalje lamatala glavom. Krenula je kao da hoda po žeravici.

— Brže! — šapne joj Stoker u uho. — Golubice, pokaži što možeš i umiješ.

»Honey« spusti uha kao da joj je dosta priče i poče koračati kao da uči hodanje. Pritom se njihala tako da se Stoker pribojavao kako će imati nevolja s morskom bolešću.

— Ne oponašaj pijanoga mornara — gundao je jahač. — Po bogu, ne brkaj noge.

»Honey« je ostajala pri svojoj volji. Bila je umorna i nije joj se šalabazalo po noći. Njoj bi bila po volji staja, ili komad zemlje sa sočnom travom i lokvicom vode.

Obuzeta tim željama, »Honey« je klipsala sve nevoljkije. Kad se našla u blizini potočića koji se s južne strane ulijevao u Nueces, spustila je glavu i ukopala se u mjestu.

Stoker opsuje, spusti se na zemlju, stade pred klonulu gubicu i podboči se pesnicama.

— Znam da nije trenutak za razuman razgovor — govorio je

— ali jednom ti to moram reći, »Honey«. Ti si najbesramnija, najgluplja mazga na svijetu. Upamti to i slušaj što ću ti reći. Ako sada ne pokreneš te svoje štake i ne budeš li išla tako brzo da ti ispadne jezik iz gubice, ja ću te za nj vući dok ga ne iščupam.

»Honey« je slušala zatvorenih očiju. Kad je Stoker zašutio, iskesila je zube i obliznula se.

— Mrcino! — ražesti se Stoker, skine šešir i udari mazgu po ušesima.

»Honey« je koraknula natraške i začuđeno je iskolačila oči. Prije negoli je Stoker mogao išta poduzeti, njegov je šešir letio prema potoku.

— Prokleta bila! — reče Stoker i pođe za šeširom. — Baš sam lud što od tebe išta očekujem. Ali da znaš, sljedećih tjedana nema mrkve. Lokat ćeš vodu dok ne ispereš želudac. Zašto ja tebe uopće hranim?

Šešir se između grmlja skotrljao niz obalu i našao se u vodi.

Psovke nisu pomagale i Stoker je morao gacati za njim. Voda nije bila duboka, ali struja bijaše dovoljno brza da ojađen čovjek dohvati svoje pokrivalo tek poslije tko zna koliko sagibanja. Kad mu se konačno šešir našao u ruci, Stoker ga otrese, nabije ga na glavu i poče se penjati na obalu.

Na pola puta odsjekle su mu se noge kad je ugledao na obali kauboje. Kad su ti ljudi došli, ni-

je čuo. Tko su, nije bilo potrebno nagađati. Gorostasa koji se raskoračio ispred ostalih Stoker je odmah prepoznao.

— Gle koga smo našli! — smijao se Hank Malone. — Vidi; vidi!

Stoker se nije micao. Šutio je kao zaliven.

— Nešto ti je zapelo u grlu, je li? — podrugivao se Hank Malone. — Iskašlji se i reci, gdje je tvoj prijatelj, teksaški rendžer? E, i još nešto moraš kazati: gdje je ona njegova crna džukela?

Stoker nije odgovarao.

— Dajte ga ovamo — zapovijedi Hank Malone. — Da vidimo, hoće li konačno otvoriti usta.

Tri su se kaubojia odmah stuštila niz obalu. Prvoga je Stoker dočekao s dva munjevita udarca. Bilo je to dovoljno da se nađe na leđima. Drugi je pokušao skokom, no Stoker se izmakao i pustio ga da preleti pored njega. Momak je glavačke pao u potok i zbunjeno se koprcao u vodi.

Kad se Stoker htio okrenuti, treći ga je napadač stegnuo rukom oko vrata i toga se zagrljaja nije mogao osloboditi.

Kauboj koji je pao u vodu uspentrao se do njega i divlje zamahnuo. Stoker je vidio pesnicu i zažmirio je. Udarac ga je ošamutio. Drugi mu je smekšao koljena i noge su otkazale poslušnost.

Kad su ga izvukli na obalu, bacili su ga u travu poput vreće.

U glavi mu je sijevalo. Udove su probadali bolovi. Pri pomisli na Colbya grčio mu se želudac. On sada čuči u Boonesborou i čeka njegov povratak.

— Svinje! — mrmljao je Stoker pokušavajući ustati.

Nije uspio. Kad je otvorio oči, nad njim je stajao Hank Malone.

Malone mu je stao desnom čizmom na prsa i pritisnuo ga na tlo.

— Da mu odmah zakrenemo vrat? — pitao je smočeni kauboj.

— Još ne — odgovori Malone.

— To zadovoljstvo ostavljamo za kraj. Možda će nam biti potreban, bude li njegov prijatelj odviše žilav. Osim toga, zašto da gospodin Callahan ne vidi kako nerazdruživi drugari kreću na dalek put? Vežite mu ruke i noge, ali tako da uživa.

Malone je odmakao nogu. Stoker je odmah ustao, no netko ga ja uhvatio za kosu i zakrenuo mu glavu. Dvojica su kaubojia počela vezivati ruke i noge. Pritom se Stokeru činilo da će mu isčupati ramene zglobove.

Za vezanje je upotrijebljena tanka kožnata uzica koja se bolno usijecala u kožu.

Bespomoćni Stoker spuznuo je u travu.

— Neka tu leži — odluči Malone. — Jedan od vas ostaje s njim. Sada vežite mazgu.

»Honey« je podmuklo promatrala dvojicu kauboja koji su joj se približavali i nije se micala. Tako je čitavo vrijeme promatrala, što se događa sa Stokerom.

Kad su joj kauboji prišli, mazga je divlje skočila uvis, iskesila se i ugrizla kauboja koji je posegnuo za njezinim oglavnim remenjem. Čovjek je zaurao i ustuknuo je čim je oslobodio ruku. Niz prste mu se cijedila krv.

Drugi je kauboj dobio udarac kopitom. Pao je i brzo se valjao da izmakne dohvat mazginih nogu.

Priskočio je Malone, no kad je »Honey« pokazala zube i podigla rep, koraknula je natraške.

— Laso! — viknuo je.

Treći je kauboj odmah donio laso i bacio ga. »Honey« je uvukla glavu, no bilo je prekasno.

Omča se stegla oko vrata. Odskakivanje nije pomoglo.

Kauboj je slobodan kraj vezao za batrljak stabla na potočnoj obali i nije se približavao mazgi.

— Prokleta životinja! — govorio je.

— Toj ćemo gaduri prerezati vrat i osmuditi je pokraj vučjaka — reče Malone i pogleda Stokera — Tvoj će prijatelj — nastavio je — uskoro biti vrlo

gladan i žedan. Pobrinut ćemo se da zaboravi što znači spavanje. Prema tome, dočekat će te budan. Vidjet ćete uskoro. Tada ćemo vas lijepo položiti u grob, jednoga pored drugoga.

Malone se okrenuo. Stoker je kipio od bijesa i očaja. Pri pomisli na Bena Colbya, koji čeka njegov povratak, mračilo mu se u glavi.

* * *

Napad je počeo u zoru. Ben Colby je zadrijemao, iako se svim silama opirao snu.

Probudio ga je »Malco«.

Trgnuo se kao da ga je ošinio grom. Puška koju je držao poprijeko koljena udarila je o pod.

Napadači su već bili pred vratima. S trijema su se čuli koraci.

Colby se spusti na pod i počeo puzati prema prozoru. »Malco« se nije pomakao sa svoga mjesta, no podigao je glavu i načuo uši.

Colby je neko vrijeme napeto osluškivao. Vučjak je počeo po tiho režati.

Polako i oprezno Colby se pridigao i gurnuo cijev vinčesterke kroz napola osuto staklo. Odmah je počeo pucati.

Nekoliko se sjena promaklo iza sivih krpa jutarnje magle. Zveket stakla i pucnjevi razbili su tišinu. S ulice je stigao odgovor poslije tri ili četiri ispaljena metka.

Tanad je udarala u uredski zid. Razbijeno je još nekoliko stakala.

Uprkos olovnom pljusu, Colby je ostao kod prozora. Svu je pažnju posvetio sjenama priljubljenim uz kuće na drugoj strani ulice i na dvorišnim ulazima.

Šerifovim uredom kao da su divljali stršljenovi. Jason Callahan bacio se na pod ćelije i dlanovima je začepio uši da se zaštiti makar od treska i grmljavine što je odjekivala prostorijama.

Kad je pucnjava prestala, Colby se sagnuo pored zida. Morao je kašljati. U malom prostoru barutni se dim pretvorio u gust oblak, nadražujući sluznice i grizući oči.

Napunivši karabin, Colby pogleda prema ćeliji.

Rančer je klečao ispred rešetaka i uzaludno pokušavao da ih razdrma.

— Pustite me napolje! — vikao je između napada kašlja. — Poludjeli ste! Ovo što činite ravno je samoubojstvu! Odavde ne možete izaći s glavom na rame. Moji će ljudi sve raznijeti u komadiće.

— U tom slučaju niti od vas neće bogznašto ostati — reče Colby.

— Što ćete imati od toga, ljudi čovječe? Kad budete mrtvi, moja vam smrt neće koristiti.

— Zakon je tvrda stvar, Callahane. Teksaški randžer također.

Colby podigne pušku i reče:

— Sjednite na ležaj i da niste pisnuli!

— Nemojte prijetiti! — promrsi Callahan promijenjenim glasom. Opažalo se da drhturi. Odjednom kao da je čitav splasnuo. — Odgovarate za moju sigurnost — nastavio je. — Nemate pravo da dovodite u opasnost moj život. Hoću van, čujete li me? Moram napolje!

Colby se uspravio. »Malco« je polako krenuo prema ćeliji. Njega kao da barutni dim nije osobito smetao. Kad je pred rešetkama razjapio gubicu, Callahan je viknuo:

— Zovite životinju!

Rančer je ispustio rešetke i po koljenima se počeo povlačiti prema ležaju. »Malco« je zarežao.

— Gubi se! — vikao je Callahan. — Odlazi prokleta životinja!

»Malco« ga je promatrao tamnim, sjajnim očima i ispružio se tik uz rešetke.

Callahan je sjedio na rubu ležaja kao da su ispod njega osovljene igle.

— Vaš život ne dovodim u opasnost ja — reče Ben Colby.

Govorio je tiho. U njegovu se glasu nije osjećalo unutrašnje uzbuđenje i napetost. Oštro rezano lice djelovalo je staloženo.

Jedina promjena bio je znoj.

— Ljudi koji vas hoće osloboditi možda će vas ubiti — nastavio je Colby. — To je čak vrlo

vjerojatno. Zato ne bi bilo loše da im kažete da se ne igraju s vašim životom.

Callahan je šutio. Ukočio se i buljio je u pod.

— Randžeru! — viknuo je netko napolju. — Hej, Colby!

Colby se malko pridigne i zurkne kroz prozor, od kojega je ostao gotovo samo drven okvir, ali je i on bio izrešetan.

— Kuća je opkoljena — dovikivao je govornik. — Iz nje ne može izaći niti miš. Znamo da nemaš hrane niti vode. Ako nam predaš gospodina Callahana, nitko te neće dirati do izlaza iz grada.

— Divota! — podrugljivo uzvratila Colby.

— Još ćeš nas moliti da smiješ pustiti gospodina Callahana. Što dulje čekaš, toliko manje dobivaš. Jasno?

Colby nije odgovarao. Napolju je sada bilo mirno. Jutarnja se magla izdizala. S istoka je jačalo sunce.

Vjetar je duvao kroz razbijen prozor i rastjerivao je barutni dim. Lakše se disalo.

Colby priđe ognjištu i naloži vatru. Zatim je postavio kotlić s malo vode i počeo je mljeti kavsko zrnevlje što ga je našao u šerifovom ormaru.

Vani je i nadalje vladala potpuna tišina. Colby odgurne pisaći stol od stražnjih vrata i, s revolverom u ruci, šmugne u dvorište. Začas je nestao u staji.

»Cloud« ga je pozdravio zadovoljnim frktanjem. Colby je ski-

nuo torbe što ih je Stoker prebacio preko pregrade i brzo se vratio u kuću. Kad je ponovo pažljivo učvrstio vrata, počeo je kopati po bisagama.

Nije našao bogznašto, ali nešto ipak jeste. »Malco« je odmah dobio komad sušenog mesa, no nije bio oduševljen. Onjušio ga je i prevrnuo kao oglodanu kost, pogledavši Colbya iznenađenim i prijekornim pogledom.

— Žao mi je, staro momče — ispričavao se Colby. — Ne mogu ti ponuditi ništa bolje. I sam se moram zadovoljiti suhim kruhom.

Voda je zavrela. Colby ukuha kavu i natoči je u debelu porculansku šalicu. Zatim je iz čuture ulio u lončić malo vode i odnio je Callahanu.

— Uzmite — rekao je. — Ali budite štedljivi. Ovo je sljedovanje za čitav dan.

Callahan je prišao bliže. Prihvatio je lončić, popio gutljaj i prolio ostatak. Pritom je posprdno pogledao Colbya.

— Žao mi je — rekao je. — Morate mi dati piti.

— I meni je žao — reče Colby i zagleda se u lokvicu na prašnjavu podu.

Morao se svladati da ne zaur-la.

— Danas ne dobijete više niti kap! — rekao je koliko je mirnije mogao. — Količina vode je ograničena. Varate se ako mislite da ćete na taj način nešto postići.

— Vaš sam uhapšenik i dužni ste da se pobrinete za moju opskrbu.

— Vodu ste dobili — uzvratila Colby. — Prolili ste ju, umjesto da utažite žeđ. Kad vam bude teško, promatrajte ovu lokvu.

— Zahtijevam da mi se daje više vode i da dobijem jelo!

— Recite to svojim ljudima na ulici.

Colby se spustio na stolicu, dohvatio je šalicu i počeo guckati jaku kavu. Bila je vruća. Mirisala je i krijepila.

»Malco« je raščerećio suho meso i nevoljko grickao otkinute komadiće. Colby se dotle tješio kriškom suhoga kruha. Glad gotovo i nije osjećao. Bio je previše napet.

Colby je polako i promišljeno guckao kavu. Ono što mu je ostalo izlio je natrag u kotlić. Još će mu biti potrebna. Mislio je na Stokera. Pitao se, kako je daleko stigao stari prijatelj. Oko podneva mogao bi biti u Brackettvilleu. Sljedećeg jutra možda će se vratiti i dovesti pomoć.

Colby je razmišljao i o tome, s koliko municije još raspolaže. Zaključak nije bio osobito utješljiv. Stoker ne bi smio kasniti, ako ga hoće zateći u životu.

* * *

Sunce je bilo visoko i mali se ured pretvorio u pećnicu. Niotkud daška vjetra. Vrućina koja se zgušnjavala na trijemu pro-

dirala je kroz prozor i sabijala se pod niski strop, koji je Colby osjećao kao užaren kamen na glavi.

Znoj se slijevao niz tijelo. Sva se odjeća zalijepila za kožu. Zrak se mogao rezati.

Colby se nije micao. »Malco« je nemirno hodao amo, tamo. Glava i rep bijahu spuštteni. Jezik samo što se nije vukao po podu. Pas je dahtao i hodao uz zidove kao zvijer po kavezu.

S vremena na vrijeme »Malco« bi stao i pogledao Colbya. Zatim bi podizao glavu prema razbijenom prozoru. U njegovim tamnim vučjim očima vidjela se duboka čežnja.

Kad je jednom prolazio pokraj njega, Colby se sagnuo i uhvatio ga za kožu na vratu.

Snažan vučjak je stao, položio tešku glavu na Colbyevo koljeno i pogledao ga u oči.

— Osjećaš se kao u mišjoj rupi, je li? — reče Colby, pogladi ga i počne ga češkati iza uha. — Moj prijatelju, zaglibili smo. Ne bude li uskoro oko mene prerija a iznad mene nebo, puknut će mi lubanja. Ali moramo izdržati, dragi. Inače će uskoro iznad nas biti prerija a nebo nikad više nećemo vidjeti.

»Malco« je potihoo cvilkao. Neko je vrijeme trljao glavu u Colbyevu nogu, zatim je ponovo nastavio hod uz zidove.

Colby je ustao. Protegnuo se i pritom je osjetio posljedice nespavanja. Bio je napola ukočen.

Zglobovi su ga boljeli.

Provirio je kroz prozor. Na zapadnom rubu grada stajalo je nekoliko muškaraca s puškama. Bili su zaokupljeni razgovorom. Na dva krova nasuprot šerifova ureda vrebali su strijelci, zaklonjeni iza dimnjaka. Iz ulaza u jedno dvorište virila je puščana cijev.

Dobrih četrdeset metara daleko, na trgu, tri su žene nosile vodu u drvenim vjedricama.

Tada su se pojavila tovarna kola. Colby se trgnuo. Bez oklijevanja dohvatio je pušku. Čekao je.

Kola su se polako kotrljala niz glavnu ulicu. Na vozačkoj klupi sjedio je uglat čovjek u šeširu spuštена oboda. Činilo se da nije naoružan.

Colby se zagledao u zategnut pokrovac na kolima. Što je ispod njega?

Kad su kola bila u ravnini šerifova ureda, vozač je pogledao prema razbijenom prozoru. Bilo je očito da je vidio Colbyevo lice i vrh puščane cijevi. Problijedio je i naglo spustio uzde.

— Vozi dalje, luđače! — viknuo je netko s druge strane ulice.

Vozač je okrenuo glavu i u tom položaju kao da se sledio.

— Vozi dalje! — vikao je isti glas.

Colbyevi živci bili su napeti kao strune prije pucanja. Na iznenađenoga vozača više se nije obazirao. Promatrao je kola i

pazio na prostor između kotača.

Začas su se uistinu pojavile dvije noge. Netko je istrčao iz najbližeg dvorišta i htio je iskoristiti zaštitu kola da prijeđe ulicu.

Colby podigne kundak k licu i zapuca bez oklijevanja. Ispalio je zaredom tri metka.

Konji u zaprezi počeli su prestrašeno rzati. Pojurili su bez vozačeve zapovijedi.

Dva su metka podigla prašinu. Treći je pogodio cilj.

Konji su divljali. Vozač ih nije mogao obuzdati, iako je očajnički povlačio uzde.

Colby se na to nije osvrtao. Njegov je pogled bio prikovan za čovjeka koji je ležao nasuprot šerifova ureda. Ranjenik je urlao od bola i straha. Odbacio je pušku. Kad se malko pribrao, pokušavao je otpuzati u prijašnji zaklon.

Bio je to kozobradi, koji je pokrenuo Boonesboro protiv Colbya.

Colby nije pucao. Promatrao je okoliš. Kozobradi je pozivao pomoć, no nitko se nije pojavljivao na ulici da mu pomogne.

Očajnički je puzao poput crva. Točnije rečeno, vukao je tijelo užarenom prašinom, u kojoj je ostajao taman trag krvi. S mukom se izvukao na daščani pješački prolaz i tu je zastao da uhvati dah. Stenjao je i vikao. Kad nitko nije dolazio, nastavio je puzanje. Tako se dočepao dvorišta iz kojega je bio izašao.

Uskoro je ponovo zavládala tišina. Prekinuo ju je glas koji je dovikivao:

– Colby, tvoje vrijeme istječe! Ako baš nekoga i pogodiš, gotov si! Što dulje budeš čekao, bit će gore za tebe!

– Pitajte Callahana, što on o tome misli – uzvрати Colby.

– Jeste li dobro, gospodine Callahane? – vikao je netko.

Glas je dopirao s nekoga krova. Nitko nije nigdje promolio glavu.

– Ne zabrinjujte se, gospodine Callahane, uskoro ćemo vas osloboditi!

– Budite oprezni – vikao je Callahan, priljubivši lice uz rešetke. – Nalazim se u srednjoj ćeliji.

– Ne bojte se! Pucamo samo po vratima i prozoru. Randžer će platiti svaku minutu zadržavanja. I to skupo, vrlo skupo!

Colby uze kotlić i gutne malo ohlađene kave.

– Dajte mi odmah nešto za jelo – zahtijevao je Callahan.

– Nema smisla da se sada bavim cmarenjem odrezaka – reče Colby i prijede rukom preko neobrijane brade. – Čuli ste da će vas vaša banda uskoro osloboditi. Tada ćete se moći prežderavati.

– Govnaru! – vikne Callahan.

– Ne derite se! – otresao se Colby, sagnuo se i pogladio psa po glavi. – Vaši bi ljudi napolju mogli misliti da je veliki Calla-

han počeo puniti gaće. To ne bi koristilo vašem ugledu.

– Baš su pravom čovjeku dali limenu zvijezdu – promrmlja Callahan. – Ali doći će dan kad ćete gutati vlastite riječi, ukoliko vam ih ne saspemo u grlo.

– Najprije ćemo razgovarati sa sucem u Brackettvilleu.

– Brackettville sigurno nikad nećete vidjeti – reče Callahan i sjedne na ležaj. Naslonio se na raspucan zid i zabuljio se u strop. Tada je odjednom upitao: – Koliko zarađujete, Colby?

– Dovoljno.

– Ne vjerujem – reče Callahan. – Nitko ne zarađuje dovoljno.

– Ljudi vašega kova nikad ne mogu imati dovoljno novaca, ničega. Ja mogu.

– Novac je svakomu potreban.

– Aha.

– Pet tisuća dolara, Colby!

– To je ponuda?

– Jest.

– Savjetovao bih vam – reče Colby – da štedite novac dok ga imate. Morat ćete naći nekoliko dobrih odvjetnika. Od ovoga trenutka imate na rovašu još jedan zarez: pokušaj podmićivanja službene osobe.

Callahan na trenutak nije zatvarao usta. Lice mu se zgrčilo.

Htio je nešto reći, no odustao je i opružio se na ležaju.

IV

Posvuda u gradu gorjele su baklje. Sunce je zašlo prije jednoga sata. Colby je promatrao titrava svjetla i znao je kako je to znak da je šerifov ured još opkoljen, da se svakoga trenutka mora računati s napadom.

Mučila ga je glad. Želudac se grčio. Grlo se osušilo. Činilo se da rančer spava.

Poslije razmišljanja, Colby odmakne stol od stražnjih vrata i odškrine ih. Zavirio je van.

Dvorište bijaše pusto i Colby odluči da izađe. Pušku je ostavio u kući. Ako ga opaze, morat će se osloniti na revolver.

Preko ramena prebacio je uzicu velike čuture i krenuo je. Iza leđa čuo je šuškanje velikih »Malcovih« šapa. Trenutak kasnije pas ga je gurnuo u nogu i pogledao ga zadovoljnim pogledom. Bio je sretan što se ponovo može kretati izvan tijesne prostorije.

Na izlasku iz dvorišta Colby je stao. Zagledao se u noć i osluškivao je. Čuo je glasove muškaraca koji su bili sasvim blizu, no nije mogao razumjeti riječi. Vidio nije nikoga. Međutim kako je uz rub glavne ulice gorjelo mnogo baklji, okrenuo se. Bilo bi besmisleno da izađe. Odmah bi ga otkrili.

Valjalo je pokušati na drugoj strani, gdje je dvorište zatvarala drvena ograda. Dva sanduka bila su dovoljna da je prijeđe. »Malco« je to izveo skokom.

Iz susjednog dvorišta, u kojemu su se našli, izbili su u uličicu, u kojoj jedva da se mogao očekivati živ čovjek.

Mjesečina je ojačala i Colby je hodao priljubljen uz zidove kuća, držeći se sjena. Pritom mu je pomagala crna kožnata odjeća. »Malco« bijaše nevidljiv.

Napredovali su gotovo bešumno. Indijanci iz plemena Crna noga naučili su ga kako se može kretati tiho.

Uska uličica vodila je do ruba trga. Na to ga je najprije upozorio smrad smeća koje je vidio prigodom dolaska.

Bunar se dobro vidio.

Colby je razmišljao, da li da pođe prema njemu puzajući. No tu je pomisao odmah odbacio. Bio je uvjeren da će manje pažnje izazvati ako bude hodao uspravno i normalnim korakom.

U želucu je osjećao jak pritisak, što nije bio dobar znak. Ali čutura bijaše gotovo prazna a u šerifovu uredu morat će izdržati još čitav dan.

Odluka je pala. Colby je izašao na trg. »Malco« je ostao u sjeni kuća.

Rendžer je koračao uzdignute glave. Trudio se da hoda sasvim neusiljeno.

Malo niže u glavnoj ulici opazio je krajičkom oka nekoliko naoružanih ljudi. Neki su bili odjeveni kao kauboji. U međuvremenu u gradu su se zacijelo našli svi Callahanovi ljudi.

Gotovo pola puta prešao je

Colby sretno. Nitko se na njega nije obazirao. To ga je bodrilo. Postajao je sigurniji. Vjerojatno nitko nije očekivao takvu ludost da izađe iz zaklona i da švrlja gradom.

Još dva koraka i svemu je došao kraj.

Jason Callahan počeo je vikati u ćeliji. Ledeni trnci prostrujili su Colbyevim leđima. Bio je predaleko da bi razumio, što Callahan više, no to je mogao odgonetnuti prema isprekidanim riječima.

— Napolju je! — urlao je rančer. — Otišao je po vodu.

Colby se munjvito okrenuo i požurio prema mračnoj uličici iz koje je bio izašao. Odmah je izvukao revolver.

— Eno ga! — viknuo je netko.

Planula su dva hica. Desno i lijevo pokraj nogu prsnuo je pijesak. Kad je zamakao za prvu kuću, tri ili četiri metka zarila su se u drven trijem. Po Colbyu je pala šaka iverja, no to ga nije zaustavilo. Trčao je dalje.

Odnekud su se stvorila dva muškarca.

— Drži! — reče Colby.

»Malco« se odvojio od gospodarovih nogu i skočio je. Oborio je obojicu prije negoli što su mogli podići oružje. Snažna životinja kao da se okrenula u zraku. Pas je pao postrance i ugrizao je jednoga protivnika za rame. Pokreti snažnoga vučjaka bili su brzi kao u divlje mačke.

Odjeknuli su pozivi u pomoć.

— Naprijed! — zapovijedi Colby u trku.

»Malco« je ostavio žrtvu i potrčao.

Na kraju ulice pojavilo se nekoliko ljudi. Odmah su počeli pucati. Tanad je zujala iznad Colbyeve glave. Tada se naglo okrenuo, kleknuo je i zapucao svojim dugocijevnim revolverom.

Progonitelji su se raštrkali. Polegli su po tlu i počeli su gađati čovjeka u crnom. Nijedan nije uspio pogoditi. Colby je nestao u najbližem dvorištu.

Iza njega začuli su se brzi koraci. Kad se penjao preko ograde, ugledao je čovjeka s puškom na krovu kuće. Nije bilo vremena za promišljanje, niti za gađanje. Pucao je s boka.

Strijelčeva sjena na pozadini noćnoga neba bila je tako jasna da ga nije mogao promašiti.

Colbyev metak pogodio ga je prije negoli je uspio skvrčiti prst na »vinčesterki«. Najprije se spustio na koljena, zatim se prevrnuo na leđa. Bio je ranjen i izgubio je svijest.

Colby je skočio s ograde. U padu je izgubio čuturu, no trčao je dalje. »Malco« nije bio na vidiku, ali to Colbya nije zabrinjavalo. Vučjak se znao brinuti sam za sebe.

Grad je postao bučan. Posvuda se vikalo. Ponegdje se pucao. Boonesboro je postao pozornica za vrzino kolo.

Colby se popeo preko druge

ograda. Preko jednoga prozora nagnuo se polugol muškarac. Kad je ugledao Colbya, nestao je kao da je izbrisan. Prozor se odmah zatvorio.

Tako je Colby stigao u dvorište šerifova ureda. Stražnja vrata bila su još odškrinuta, onako kako ih je ostavio. Unatoč tomu, Colby je stao i nastojao je da provjeri, je li netko u međuvremenu bio tu.

Kad je trzajem otvorio vrata, ugledao je čovjeka kojega je prije vidio na Callahanovu ranču. Kauboj se upravo penjao kroz razbijeni prozor. Kad je opazio Colbya, pokušao je pobjeći.

Na krhotini stakla ostao je komadić košulje. Šešir je pao u ured. Kauboj je bio napolju. Colby je zapucao. Kauboj se dočekao na noge i odgovorio je.

Metak se zabio iza Colbya u zid. Pogođeni kauboj zateturao je natraške.

S ulice se osuo olovni grad. Colby se morao baciti na pod. Zid nasuprot prozora počeo se osipati. Žbuka je padala sa stropa.

Pljusak je trajao dvije, tri minute. Tada je Colby mogao prići glavu.

Šum kod stražnjih vrata nagnao ga je da se okrene.

Pojavio se „Malco“. Mahao je repom i ponosno je pokazivao čuturu što ju je Colby izgubio u trku.

Na njegovu vratu skorila se krv. Colby ga je opipao. Nije bio ranjen. Raščupana dlaka ukazivala je na to daje bilo borbe.

Kad je vučjak ispusto čuturu, Colby ga je počeo grliti. Pas se ponosno umiljavao.

Kad je učvrstio vrata, Colby je pogledao prema ćeliji. Dočekalo ga je bijesno rančerovo lice.

– Smola, Callahane! – rekao je puneći revolver. – Ne slušavaš sreća. Ponovo sam ovdje i čitav sam. Vode, doduše, nisam donio. Žedat ćete zajedno sa mnom.

– Osušilo ti se grlo, randžeru? – vikao je netko sa ceste.

Colby je prepoznao glas. „Malco“ također, sudeći po tihom režanju.

– Kao i vašem gazdi, Malone – odgovori Colby.

– Odustani, Colby! – vikao je Malone. Colby ga je mogao vidjeti. Gorostas je stajao pokraj kuće, udaljene jedva tridesetak koraka. – Prije negoli te pošaljemo u pakao, dobit ćeš dobar gutljaj hladne vode, bistre kao na gorskom izvoru. Moći ćeš Luciferu reći kako se zoveš i čime se baviš. Nema smisla da u pakao baneš kao nikogović...

Colby je nehotice počeo razmišljati o jednom izvoru u brdima. Dok je potiskivao te misli, Malone je vikao:

– Ne čekaš valjda pomoć, Colby? Vjeruješ li da će se sada pojaviti anđeo s velikim vjedom vode?

Colby je šutio. Slušao je Malonea i razmišljao.

Kako je kauboj došao do toga da on čeka pomoć?

– Colby, gdje je tvoj stari prijatelj? – pitao je Malone.

Colbyjevo srce poče jače kucati. I sumnja je jačala.

– Lakše se umire s drugom – vikao je Malone.

Imaju Stokera! Colby u to više nije sumnjao. To ga je pogodilo poput groma. Istodobno ga je spopao bijes. Mučilo ga je pitanje, je li Stoker još živ? Što će biti ako je ubijen? Bez njega Colby nije mogao zamisliti život.

– Šutljiv si, randžeru, ha? – izazivao je Malone.

Colby je podigao pušku, priljubio se uz ugao prozora i skvrčio je prst. Metak je udario u zid za širinu ruke daleko od Hanka Malonea. Gorostas je opsovao i povukao se u zaklon.

Colby je spustio »Vinčesterku«. Prvi put na tom zadatku osjetio je nemoć.

V

Ležeći na podu Colby je pisao pismo. Tražio je hitnu pomoć šerifa iz susjednoga okruga Kenney. Kad je bio gotov, neko je vrijeme zamišljeno promatrao papir i onda ga je presavio. Ništa više nije bilo potrebno dodati. Sve je bilo izraženo jasno.

Možda je sve to napravljeno prekasno. U kotliću je bilo još

malo kave, u čturi možda za pola čaše vode. Na stolu je ležala ogrizotina tvrdoga kruha. Sušeno meso pojeo je »Malco«, a ionako ga nije bilo mnogo.

Možda bi svaka pomoć došla prekasno, no Colby nije pomišljao na to da se preda, kao niti na to da propusti makar najmanju priliku. Dugovao je to, između ostaloga, Stokeru, čija mu je sudbina zadavala gotovo više glavobolje negoli vlastita situacija.

Colby se na koljenima privukao k psu i pokazao mu pismo. »Malco« ga je onjušio i uzvratio je gospodaru pogled.

– Trči u Brackettville – govorio je Colby. – Brackettville. Bili smo tamo prije nekoliko dana. Tamo su te razdraživale kokoši, »Malco«.

Pogled psa bio je takav kao da razumije svaku riječ Colby se nadao da je zaista tako.

– Oduzi ovo pismo u Brackettville, »Malco«! – rekao je i pričvrstio papir iza pasje ogrlice.

Čim je Colby bio gotov, »Malco« je skočio na noge. Bio je spreman da krene. Colby se pribojavao jedino toga da ne krene s pismom u Fort Davis, glavno sjedište tekšaških randžera, kamo je više put nosio obavijesti i poruke. Fort Davis je udaljen nekoliko stotina milja. U tom slučaju Colby bi bio mrtav prije negoli »Malco« prijede pola puta.

»Malco« je uzbuđeno mahao repom. Veselila ga je pomisao da će ponovo trčati slobodnim prostorom.

Colby je odškrinuo stražnja vrata i potapšao psa po hrptu.

— Čuvaj se, stari prijatelju! — rekao je.

Grlo mu se steglo, dohvatio je Vučjakovu ogrlicu i zagrlio ga. Kad ga je pustio, ponovio je:

— Brackettville, »Malco«!

Vučjak je sunuo u noć. Colby je neko vrijeme zurio u tamu, zatim je zatvorio vrata.

Toga trenutka »Malco« je uzdignutih ušesa stajao na jednom trijemu i ogledavao se naokolo. Znao je da na njega vreba opasnost kao i na gospodara. Morao je biti oprezan.

Kad je bio siguran da može pokušati, pas je krenuo. Držeći se sjena kuća trčao je niz glavnu ulicu.

— Džukela! — viknuo je netko.

»Malco« je znao da taj povik znači opasnost. Potrčao je koliko su ga noge nosile.

Planuli su pucjevi.

— Hoću ga živoga! — urlao je Hank Malone. — Zadržite ga!

»Malco« se izdužio. Jurio je ne obazirući se na to što su pokraj njega pljuštali meci. Spustio je ušesa i gledao je ravno pred sebe.

Promicale su zadnje kuće Boonesboroa. Iza njih se otvarala prerija.

— Jašite za njim! — vikao je grub, zao glas koji je »Malco« poznavao.

Vučjak je znao da je taj čovjek prijetio njegovu gospodaru. Glas ga je razdraživao tako da se htio okrenuti i napasti toga čovjeka. Ali znao je što gospodar zahtijeva. Na ramenu je pričvršćena poruka. Mora trčati da je nekomu preda. U tome ga ne smije nitko spriječiti.

»Malco« nije bio siguran u cilj, ali bio je naviknut da trči k nekomu tko je poznavao gospodara i tko je njemu bio poznat. Tako je radio uvijek kad se to od njega tražilo.

U gradu su još odjekivali hici. »Malco« je jurio prerijom. Nije se okretao niti onda kad je čuo konjski topot. Jahači su krenuli za njim, no on se već stopio s tamom.

* * *

»Malco« bijaše žedan. Kad je osjetio blizinu vode, nagonski je pošao prema njoj.

Usput je nanjušio i druge mirise. Među njima je izdvojio jedan koji mu je bio poznat i vezan uz ugodnosti.

»Malco« nije bio siguran da pogađa o čemu se radi, no osjećao je zadovoljstvo i veselo je nastavljao put. Tada je osjetio drugi poznat miris, ali taj ga je razdraživao. Taj miris nije trpio i počeo se kostriješiti. Voda ga je privlačila, no usporio je trk i počeo se kretati opreznije.

S ljudima je imao različita iskustva. Znao je da mnogi nisu dobri. Živeći među ljudima »Malco« je morao spoznati da mnogi nisu poštjeni, da nisu dobronamjerni, da su podmukli i skloni nasilju. Naučio je da opreza ne može biti nikad previše.

Blizina vode sve se jače osjećala. Jačali su također drugi mirisi. Sada je već »Malco« bio potpuno siguran da su pred njim ljudi.

Te je ljude poznavao, barem neke od njih.

Osjetio se još jedan miris. Potjecao je od životinje.

»Malco« se počeo šuljati. Išao je, travom obraslim, hrptom uzvišice. Na vrhu je stao. Odatle je vidio vodu koja se svjetlucala na mjesecini. Za drvo na obali potoka bila je privezana mazga, koju bi najradije glasno pozdravio. Ali miris koji je govorio o zlu i neprijateljstvu nalagao je tišinu.

Miris koji je opominjao i izazivao »Malca« potjecao je od dvojice ljudi koji su sjedili pod grmom nedaleko od mazge.

»Malco« ih je pamtio. Sreli su se na velikom ranču, gdje je onaj gorostas pokušao napasti njegova gospodara.

Vučjak je podigao glavu i duboko je udisao čist noćni zrak.

Vjetar je jednoliko šumio. Jedna je žaba kreketala. Ništa se drugo nije događalo.

»Malco« je pogledom pretraživao potočnu obalu. Uskoro je

otkrio ono što je prije nanjušio: u travi je ležao vezan čovjek. Bio je to stari čovjek sijede brade. Stoker.

»Malco« je osjećao da nešto nije u redu. Potrčao je i u velikom se luku približavao potoku. Pritom je spretno iskorištavao zaštitu visoke trave i kržljavo grmlje.

Kad se spustio do vode, zastao je. Osluhnuo je šumove i onda počeo piti. Kad je utažio žeđ, pošao je uz obalu.

Kretao se polako. Uživao je u mekoći pijeska pod šapama. Opustio se. Nos je okrenuo prema vjetru.

Na jednom se mjestu pustio na trbuh i počeo je puzati prema rubu obale. Poruku pričvršćenu za vratni remen nije zaboravio. Ponovo se prisjetio da je takve stvari uvijek nosio ljudima koji su s njegovim gospodrom bili u prijateljskim odnosima.

Jedan od takvih bio je Stoker, koji je sada u opasnosti.

Kad se vučjak izvukao iz priobalnoga grmlja, ugledao je Stokera na nekoliko koraka.

U budnim pasjim očima javio se žar. Uši su se pokretale amo, tamo.

Dobrih trideset metara daleko stajala je mazga. I ona je strizala ušesima. Ona je upravo pokušavala dohvatiti laso kojim je bila vezana. Kad ga nije mogla dobiti među zube, bijesno

ga je povlačila, iako ju je pritom omča jako stezala i gušila.

No u zraku je bio miris koji je »Honey« poznavala. Miris koji je nosila u nosu. Zato je topala kopitima i pokušavala raščistiti i razdvojiti ono što joj je bilo u njuhu.

»Malco« je vidio da je »Honey« nemirna i nadao se da će obuzdati svoju narav. Morala je vladati tišina. Ali ljudi pod grmom razgovarali su i pogledavali prema vezanom čovjeku u travi.

Vučjaka još nisu opazili. On se privlačio pedalj po pedalj. Bio je sve bliže Stokeru.

Stoker nije spavao. Bolovi su popustili, no neizvjesnost se pojačavala i nije mu dala sklopiti oči. Tijekom dana dobio je nekoliko gutljaja vode i nijedan zalogaj. U želucu mu je krulilo. Grlo mu se osušilo.

Kad je začuo šuškanje u travi iza glave, Stoker je najprije pomislio na zmiju. Ukočio se. Prigušio je disanje i napeto je osluškivao.

Šuškanje se ponovilo. Stokera je zazeblo oko srca.

Tad se pokraj njega pojavila velika sjena. Osjetio je topao dah.

Stoker je vjeroval da će mu srce stati. »Malco«! Ili priviđenje, nastalo u strahu za Colbyev život?

Kad je osjetio dodir pasjega krzna, znao je da ne bulazni.

— »Malco«! — prošaptao je, jedva pokrećući nabrekao jezik. — Je li Colby također tu?

Veliki pas gurnuo je Stokera gubicom. Stoker prikupi snagu i okrene se na bok.

— Pregrizi vezove, »Malco«!
— šaptao je. — Ali pazi na moju kožu!

Vučjak je klizio njuškom niz ruku i tako je došao do kožne uzice koja se zagrizla u tkivo iznad zglobova. Remenje loše vonja, na njemu uvijek ostaje trag zla.

»Malco« je počeo oprezno grickati zubima.

— Tako, tako je dobro — šaptao je Stoker. — Grizi! Grizi!

Vučjak je radio. Vlažan, hladan nos gurnuo je među Stokerove šake, kako bi mogao snažnije zagristi. Uzica je bila žilava. »Malco« nije mogao izbjeći da ne ozlijedi lijevi zglob.

Stoker je stisnuo zube. Osjećao je da krvari.

»Malco« je neumorno grizao, pazeći pritom da mu ne promakne nijedan šum.

Kad je uzica spuznula s ruku, Stokeru se činilo da je na rubu svijesti.

— Noge, »Malco«, noge! — šaptao je, skvrčivši koljena.

»Malco« se povukao natraške i počeo je gristi vez na nožnim zglobovima. Stoker je dotle promatrao dvojicu kauboja koji su sjedili udaljeni nepunih dvadeset koraka. Dotad nisu ništa opazili.

Stoker je oprezno pridigao ruke i počeo ih trljati. Bile su obamrle. Igličasto bockanje govorilo je o oživljavanju krvotoka.

»Malco« je pregrizao uzicu i Stoker je polako privukao noge. Nekoliko ih je put savio i ispružio. Utrnulost je pomalo popuštala.

Vučjak je otpuzao dalje. Na nekoliko metara pogled ga više nije mogao otkriti. Činilo se kao da se stopio s tlom. Lukava životinja čak je napola zatvorila oči, kako se ne bi opazalo njihovo svjetlucanje.

»Malco« je već prešao pola razdaljine između Stokera i dvojice kauboja. Od njih je bio udaljen još devet ili deset metara.

Kad su putujući oblaci na trenutak zastrli mjesecinu, »Malco« se uspravio. Njegova tamna prilika bila je dio noći. Noć je bila njegov prijatelj, tama pomagač.

Vučjak je gipko skočio. Još jedan skok, zatim još jedan. Cilj je bio dostignut.

Kauboji nisu shvaćali što se događa. Iz tmine je doletjelo nešto crno i snažno.

Mjesec je ponovo zasjao i osvijetlio preriju.

Stoker je bio na nogama. Ukočenih udova žurio je za psom što je brže mogao.

»Malcov« nalet bio je takav da je jedan kaubojo od udarca izgubio svijest. Drugi kao da je bio uzet. Užasn timer se tako da mu se steglo grlo i zavezao jezik. Izbuljenih očiju promatrao je razjarenoga vučjaka i nije mogao maknuti prstom.

»Malco« je razjapio ralje i iskesio zube. Kad je kaubojo pogledao u tu gubicu, znao je da gleda u smrt.

Vučjak ga je šćepao i povukao uvis. Kaubojo je stao na noge ali se tlo pod njim ljuljalo. Kako se pred njim pojavio sjedobradi, koji je ležao vezan u travi, nije mogao pojmiti.

Sve je nalikovalo na loš san.

Košćata Stokerova pesnica zarila se u kaubojev trbuh. Kad se presavio, dobio je udarac koljenom u čelo. Onesviješten je pao pobočke i ostao ležati.

Stoker je teško disao. Morao je razgibavati prste. Još su bili kruti. Zglobovi su ga još boljeli.

— Ti si vražji svat, »Malco«! — rekao je, sagnuo se i pogladio vučjaka po glavi.

»Malco« nije sakrivao užitak i ponosno je izdužio vrat. Stoker ga počeska po krznu, gurne ruku pod ogrlicu i osjeti ispod nje papir.

Razmotavši ceduljicu, Stoker je brzo preletio nekoliko riječi što ih je Colby napisao svojim jasnim, čitkim rukopisom.

Kad se uspravio, gurnuo je papir u džep košulje.

— Ne smijemo gubiti vrijeme — gundao je.

Odmah je prikupio uzice kojima je bio vezan i počeo je vezati onesviještenoga kauboja. Kad je bio gotov i s drugim okrenuo se prema »Honey«.

»Honey« je urnebesno pozdravila svoga jahaća. Zatim je

počela toptati i dobacivati bijesne poglede, nezadovoljna što je još vezana.

— Evo me, dolazim, golubice!
— govorio je Stoker, žureći prema uzbuđenoj mazgi.

Ona je uvukla glavu i zauzela borbeni položaj.

— Nema vremena za igru, ljepotice — govorio je Stoker. — Trudim se da zaboravim kako si mi ti natovarila na vrat ove proklete kravare. Nadam se da ćeš sada sve popraviti. Pružit ću ti priliku i ne smiješ ju propustiti.

Oslobodivši mazgu lasa, Stoker pritegne sedlo i uzjaše. Puške su bile na svom mjestu, budući da se nijedan kauboj nije usudio prići »Honey«.

— »Malco«! — zovne Stoker.
»Malco« je potrčao i odazvao se zavijanjem. »Honey« je uzvratila rzanjem koje bi probilo i začepljene uši.

— Kao duo morat ćete još vježbati, kad bude vremena — reče Stoker. — Idemo, »Honey«, protegni noge!

Mazga je krenula kao ljuljačka, no ubrzo je prešla u kas, zatim čak u galop.

»Malco« je trčao pored jahača. Bio je zadovoljan. Bio je siguran da je izvršio zadatak koji mu je dao Colby. Nestali su mirisi koji su upozoravali na zlo. Zrak je ponovo bio čist. Zrak prerije, koji je »Malco« volio jednako kao onaj u velikim šumama Sjevera. Bio je to zrak divljine. Onaj koji mu je godio.

Vučjak je skakutao naokolo kao preporođen. Pogledavao je Stokera i pokazivao mu kakvim skokovima može u svakom trenutku dostići »Honey«. Bila je to igra i bodrenje istodobno.

U daljini su se vidjela svjetla Boonesboroa. Baklje postavljene na ulici titrale su kao svijetle točkice. Stoker ih je promatrao i razmišljao o tome, što je sada s Colbyem. Slutnje su bile loše.

Colby je morao na neki način doći do zaključka da su ga uhvatili Callahanovi ljudi, mislio je Stoker. Inače ne bi poslao psa s porukom u neizvjesnost. To je bilo prilično jasno. Ali teško je bilo dokučiti, što se događalo poslije. I što se događa? U kakvu je položaju stari prijatelj?

Stoker je znao da Colby nije čovjek koji bi brzo zapadao u beznade i predavao se. Ali što da se čini kad ništa više nema smisla, kad nema izlaza?

Mnogo je vremena izgubljeno. Na istoku je već rudila zora. Dan koji dolazi morao je Colbyu donijeti spas. A taj će dan možda proteći bez olakšanja.

Colby neće moći doći do daha. Građani Boonesboroa i kauboji s Callahanova ranča, pod vodstvom razjarenoga Hanka Malonea, pregazit će usamljenoga borca u uredu šerifa koji je bacio svoju značku.

Makar je iskusni teksaški randžer ne jednom sačuvao živce i snagu u bezizlaznoj situaciji.

ji, Stokeru se boje kojima je slikao prijateljev položaj nisu činile odviše tamnima i nevjerojatnima. Colby je ostao sam, bez vode, satjeran u rupu u kojoj poslije nekoliko sati nitko ne bi mogao valjano disati. Vjerojatno čitavo vrijeme nije spavao, niti se mogao na trenutak opustiti.

Colby je morao biti premoren, gladan, žedan i mučen beznađem. Stoker se pitao, može li dovoljno brzo jašiti da ga zatekne u životu.

S »Honey« nije bilo teškoća. Njezina su kopita brzo udarala o tlo. »Malco« je istrčavao i izazivao ju je da ubrza. Mazga je prihvaćala izazov. Ili se razumjela s vučjakom mimo Stokerova razmišljanja.

VI

Colby je osjećao kako ga svladava umor. Borio se s njim, ali nije ga mogao zaustaviti. Klonulost se taložila u tijelu i uporno se penjala prema glavi. Obamrlost je obuzimala udove.

Činio je što je mogao. Ustao je sa stolice i počeo hodati tiješnom prostorijom, iako je znao da to nije nikakvo rješenje. Bilo je čak i opasno. Pri svjetlu se moglo spolja vidjeti da hodaњem razgoni san i zamor.

U sljepoočnicama počeo je osjećati i tutnjavu. Činilo mu se da žile neće izdržati pritisak. Oči su ga pekle. Misli su se međusobno miješale i preklapale.

Javljala se ravnodušnost, koje se osobito bojao. Sve ga je jače spopadala želja da legne u kut i da spava, bez obzira na moguće posljedice.

Jason Callahan je spavao. Colby ga je promatrao sa zavješću. Istodobno ga je mučio bijes: donio mu je tolike nevolje i sada se odmara kao da je kod kuće.

Bijes je loš savjetnik. Teksaški randžer nije mu smio podleći. Ni u kom pogledu. Jason Callahan je prijestupnik, ali njegova prava randžer ne smije osporiti. Callahan je zacijelo čovjek koji ne zaslužuje obzire i milost, ali o tome odlučuju drugi. Kad bi Colby postupao drukčije, ne bi bio dobar randžer. A Colby nije htio biti loš. Bio je jedan od najboljih.

Vani je zadanilo. Colby je stajao pokraj prozora i udisao je vlažan, svjež jutarnji zrak. Većina luči i baklji na ulici izgorjela je. Grad je čekao svjetlo punoga sunca.

Colby je pošao prema ognjištu. Noge je vukao umorno, ali nitko to nije vidio niti čuo. Prodrmao je kotlić. Zvuk je govorio da je tekućine malo. Nalio je ostatak hladne kave u lončić i zamišljeno je promatrao kako ga ne može napuniti niti do polovice.

Prvi gutljaj bijaše gorak. U ustima je ostala trpkost. Poslije nekoliko gutljaja Colby odloži lončić i vrati se k prozoru. Osta-

tak tekućine mora štedjeti koliko je god moguće. Ono malo vode što je ostalo u čaturi mora, hoće ili neće, dijeliti s Callahanom.

Dok je vani jačalo sunce, u Colbyu je jačala glad. Osjećao se praznim i slabim. Odavno nije ništa okusio.

Mislio je na »Malca«. Minule je noći čuo pucnjeve i povike. Znao je da su psa opazili i da su ga gonili. Je li se životinja izvukla?

Ako je »Malco« bio uhvaćen, to je siguran kraj. No ako se izvukao, time još ništa nije promijenjeno. Vrijeme je teklo. Iako je Colby još bio iznenađen inteligencijom vučjaka, iako je ona mnogo puta potvrđena, teško je bilo vjerovati da će »Malco« navrijeme i na pravo mjesto donijeti molbu da se pošalje pomoć.

A Stoker?

Colby je poželio da još jednom dobije na nišan Hanka Malonea. Možda je on zaskočio Stokera, a nije isključeno niti to da je stari prijatelj pritom izgubio glavu.

Neizvjesnost je mučila Colbya jednako kao i glad.

Jason Callahan počeo se micati. Rančer se prevrtao na ležaju u ćeliji i zvjerao je naokolo. Bio je siv i djelovao je ostarjelo. Bradu i obraze pokrila je gusta dlaka. Kosa se slijepila u pramenove. Odjeća se izgužvala. Rančer je sve više nalikovao na propalu skitnicu. Taj je izgled,

po Colbyevu mišljenju, odgovarao njegovu stvarnom karakteru.

Colby je znao da niti on sam ne izgleda bolje. Podigao je s poda komad stakla, postavio ga ispred začađavljenoga mjesta na zidu i pogledao se. Izgled ga je zamalo prestrašio. Bacio je krhotinu i okrenuo se na drugu stranu, kao da će time izbrisati netom viđenu sliku.

Šumovi koji su doprli s ulice izbrisali su randžerov unutrašnji nemir. Blizina opasnosti pomogla mu je da prikupi preostale snage.

— Žedan sam — javio se Callahan.

Rančer je spustio noge na pod i zgurio se na ležaju.

Colby uze čaturu, natoči malo vode u lončić i pruži ga zatvoreniku kroz rešetke.

— Sad ćete dobiti vode — reče Colby. — Možete piti, ili prolići kao prvi put, kako hoćete.

Ali danas više ne dobijete niti kap.

— Izdržat ću — reče rančer i drhtavim rukama posegne za lončićem. — Nisam više mlad, ali još sam žilav. U mladosti sam morao svašta izdržati. U godinama kad sam izgrađivao ranč često sam se sučeljavao sa smrću. Naviknut sam na sve. Ništa me u životu ne može dobiti na koljena. Katkad je dobro, katkad loše. Tko hoće, sve to izdrži na nogama. Ali ne bih volio biti u vašoj koži, pogotovu ako

mislite da ćete izaći iz ove rupe. Colby, od mene se ne može očekivati milost.

— Jasno, sasvim jasno, Callahane. Vidio sam potamanjene ovce. Vidio sam također ustrijeljenoga pastira. U njega je pucao vaš čovjek. Ustrijelio ga je kao bespomoćnu životinju. Razgovarao sam s naseljenicima koji su bježali iz vašega kraja jer ste im trovali stoku i palili kuće. Nikad niste niti pomislili da vodite rat protiv žena i djece koji nisu htjeli ništa drugo nego da žive, da dišu, da hodaju po svom komadiću zemlje. I da rade.

— Tko je mislio na mene kad su Komanči ubili moju ženu i tri sina? — vikao je Callahan upirući prstom u Colbya kao da pokazuje krivca. — Mogao sam ovdje napolju crknuti poput goveda a da se nikakva vlada nad tim ne zamisli. Ali kad je nekoliko govornara podiglo dreku, vlast je odmah poslala randžera da uvede red. Kakav red? Za koga? Neka vam bude jasno svima da neću napustiti niti pedalj zemlje koju sam osvojio.

— Ne opametite li se, nećete imati niti za pedalj — reče Colby. — Tko guta u prevelikim zalogajima, zapne mu kost u grlu. Hoćete sve, na kraju nećete imati ništa.

— Tko neće sve, ne dolazi ni do čega — progunda Callahan.

— Možda je bilo tako — reče Colby. — Možda će vaši ljudi zaista uspjeti da me svladaju.

Ali što time dobivate? Vjerujete li zaista da možete ubiti teksaškoga randžera i nastaviti život bez nepravilika? Tko ubije randžera, natovario si je na vrat sve druge koji nose tu značku. To nije samo stvar zakona i vlasti, Callahane, to je naš nepisani zakon. Stvar drugarstva i časti. I najzadnji pogranični razbojnik reći će vam da ne ubija randžera. Nema takve rupe na svijetu u kojoj bi se ubojica teksaškoga randžera mogao osjećati sigurnim. Iz rata protiv doseljenika možda biste se još mogli izvući, ali poslije moje smrti nitko vam ne može pomoći.

— Iz vas govori strah — reče Callahan izduljena lica. — Vaše vrijeme izmiče, moje dolazi.

Colby okrene Callahanu leđa. Morao je potisnuti u sebi odbojnost što ju je osjećao prema takvim ljudima. A sretao ih je često. Te moćnike koji su prigrabljivali vlast nad životom i smrću. Nezajažljivce koji su istrebljivali Indijance, koji se nisu libili da ubijaju žene i djecu. Pohlepnike koji su drugima odriicali pravo na život i gazili sve što im nije odgovaralo.

Randžer se htio smiriti i vratiti k prozoru. No vani su počeli odjekivati pucnji.

Colby se bacio na pod i počeo je puzati. S ostatka prozorskoga okvira padalo je iverje. Colby uvuče glavu. Nekoliko puta pokušao se pridići i uzvratiti vatru, no nije uspijevao. Olovna

tuča koja je zapisala prozor bila je odviše jaka.

Unatoč grmljavini, Colbyu se pričinilo da čuje neki škripav šum. Naslonio je uho na zid i osluškivao je. Da, šum se približavao. Napadači su nešto smjerali.

Colby je očajnički razbijao glavu, domišljajući se što bi to moglo biti. Kad nije došao ni do čega, četvoronoške se odvukao u sporednu prostoriju, u kojoj je šerif spavao. Na njoj je bio prozorčić kroz koji se ne bi moglo provući niti dijete. I on je bio izrešetan. Krevet i pod bili su posuti komadićima stakla.

Prozorčić je bio tik ispod stropa. Colby se popeo na krevet i provirio je napolje.

Dva su muškarca gurala kolica sa dva kotača. Pod zaštitom puščane paljbe nastojali su se privući uredu.

Na kolicima je bio smeđi sandučić, iz kojega je virio fitilj.

Dinamit!

Kolica tek što nisu dogurana do trijema.

Da se ne spušta po pušku i da ne bi prerano privukao pažnju protivnika, Colby je potegnuo revolver. Na mali se prozor srećom trenutno nitko nije obazirao.

Kratko gađanje i prst se skvrčio. Pogodak se mogao jasno vidjeti. Metak kalibra 45 napravio je na sanduku oštro nazupčanu rupu.

Sljedećega trenutka odjeknula je grmljavina u kojoj su se izgubili svi drugi zvukovi.

Na mjestu gdje su maločas bila kolica pojavila se plamena lopta koja je zasljepljivala oči. Posvuda se lomilo staklo.

Bljesak eksplozije nadjačao je sunčano svjetlo. Kad se ugasio, nad ulicom je ostao oblak dima i prašine koji se polako spuštao.

Muškarci koji su gurali kolica bili su odbačeni daleko natrag. Da između njih i sanduka nije bila odeblja rubna daska, bili bi vjerojatno rastrgani.

Jednoga je dohvatio neki komad i onesvijestio ga. Krvario je u prašini. Drugi je bio pri svijesti i uzalud je pokušavao ustati. Svaki put izdala ga je desna noga. Bila je zacijelo slomljena.

Plitka udubina pokazivala je, gdje su se u trenutku eksplozije nalazila kolica, sada razasuta posvuda naokolo.

Poslije tutnjave nekoliko je trenutaka bilo tiho kao u grobu. Zatim su iz zaklona počeli iskakati muškarci i prilaziti dvojici ranjenika na ulici.

Colby ih nije ometao. Sišao je s kreveta i vratio se u uredsku prostoriju.

Ulazna vrata bila su nakošena. Malo je nedostajalo pa da ih pritisak zraka potpuno izvali. Bilo je prijeko potrebno da se iznova učvrste.

Colby se vratio u spavaću sobicu. Raskrčio je ležaj i željeznom je osnovom podupro vrata.

Jason Callahan stajao je kod rešetaka. Bio je blijed kao svježe okrečen zid.

Okrenuvši se prema prozoru, Callahan je počeo vikati:

— Jeste li poludjeli? Hoćete li me ubiti?

S ulice nije nitko odgovarao.

— Zašto ne? — rekao je Colby. — Ovdje imate vlastito groblje.

Pogled kroz prozor govorio je da su se napadači povukli. Nigdje nije bilo strijelaca. Na krovovima i dvorišnim ulazima nije bilo nikoga.

Međutim, na trgu, oko bunara, bilo je nekoliko žena s djecom, koja su radoznalo gledala niz ulicu. Tada su se pojavila dva muškarca. Razgovarali su sa ženama i one su počele uzimati košare što su ih držale na klupi. Pozivale su djecu i pomalo su odlazile. Uskoro je trg ponovo bio pust.

Prijepodneвно sunce pržilo je uličnu prašinu.

Sada bi se Stoker mogao vratiti iz Brackettvillea. Colby se nije usudio o tome razmišljati. Pri najmanjoj pomisli počele bi se rojiti sumnje i onda je razbijao glavu, zabrinut za sudbinu staroga druga.

Dan će proći i ništa se neće dogoditi. Opasnost će donijeti večer. Sa zalaskom sunca gasnut će nada.

Colby bijaše siguran da će taj dan izdržati. Poslije neuspjelog razaranja ulaza šerifova ureda kaubojski i ostali vjerojatno

će se uzdržavati od opasnih podviga. Čekat će noć. Pod okriljem tame ponovo će krenuti u napad. Colby se ponajprije pitao, hoće li izdržati još jednu borbu protiv sna.

S takvim je mislima sjeo na pod ispod prozora. Naslonio se na zid i opružio je noge.

Napolju je i nadalje vladala tišina.

VII

Hank Malone zavalio se u pletenu stolicu za njihanje što su mu je njegovi ljudi postavili u dvorištu trgovine. S vinčesterkom preko koljena i dugom, tankom crnom cigarom u ustima polako se njihao.

— Vatre! — promrsio je.

Trgovac Fatty odmah je priskočio, zapalio šibicu na noktu palca i pripalio je cigaru. Malone je snažno povukao prve dimove. Kroz mirisne oblačiće promatrao je dvojicu kaubojskih što su stajala pred njim. Postrance su se okupili drugi ljudi iz Callahanove skupine. Malo podalje utaborili su se naoružani građani Boonesboroja.

— Trebalo bi da vam počupam ušesa — govorio je Malone pokunjenim kaubojima. — Vaš je jedini posao bio da pazite na onoga starkeru, dok smo se mi ovdje u gradu rvali s randžerom. Bili ste dvojica. Stari je bio vezan. Mazga također. I što se dogodilo? Umakao vam je krezubi protivnik. Nebesa, što

ste zapravo radili? Čovjek bi vam morao počupati zdrave zube. Spavali ste, je li?

— Nismo spavali — reče debeljuškasti kauboj s madežom na licu.

Momak je pokušao izdržati Maloneov pogled, no ubrzo je sagnuo glavu.

— Niste spavali? — promrsi Malone.

— Odjednom nas je napao pas — reče drugi kauboj. Njegovo lijevo oko bilo je gotovo zatvoreno. Na bradi je još imao skrtnute krvi što mu je potekla iz nosa kad ga je Stoker udario koljenom. — Životinja je prije toga starome morala pregristi vezove. Tko da računa s nečim takvim?

— Džukela nije pala s neba! — vikao je Malone, mašući bijesno cigarom. — Pas se morao došuljati. Morao je tražiti staroga. Budući da ne nosi nož, morao je gristi uzice. Sve je to iziskivalo vrijeme. A vi, tupani, što ste vi radili? Sjedili u dubokom razmišljanju, gluhi i slijepi, je li?

— Pas je došao iz grada — reče kauboj s madežom. — Mogli ste ga zaustaviti. Ili nitko od svih vas nije opazio da je gad odmaglio?

— Što hoćeš time reći, ti govornaru? — upita Malone i skoči da se ne prevrne sa stolicom.

Nekoliko trenutaka vladala je šutnja.

— Dakako da smo vidjeli psa — javio se prvi Malone. — Je-

smo li mogli znati da će odjuriti k vama i da će vam staroga osloboditi ispred nosa? Tupani! Znate li uopće, što to znači? Naravno, ne znate. Kad vas pogledam, jasno mi je da vam glave služe samo za držanje šešira.

— Žao nam je — reče kauboj s madežom. — Ali to se moglo dogoditi i tebi i svakomu. Pas je crn kao noć. Vidjeli smo ga kad je već bio u skoku. Mogao se došuljati na tri koraka udaljenosti...

Malone je šutio. Zagrizao je cigaru i udario kauboja pesnicom među oči.

Udarac je podigao kauboja s tla i bacio ga na leđa.

— Ne diraj me, Malone! — vikao je drugi kauboj, odmaknuvši se i podigavši ruke.

Malone ga je u brzom zakoračaju udario iznad opasača. Kauboj se preklopio poput džepnoga noža. Pao je na koljena. Obadvjema rukama pritisкао je trbuh. Povraćao je. Na licu se javila tamna modrina.

Malone dobaci posprdan pogled pretučenoj dvojki i okrene se prema ostalim ljudima.

— Moramo randžera istjerati iz rupe — rekao je. — Bez odgađanja i brzo. Dok smo imali u rukama njegova prijatelja, mogli smo čekati da izgladni. Ali sada možete biti sigurni da će stari lisac negdje potražiti pomoć. Ako se pojavi s drugim randžerima, možete pokupiti krpice i bježati glavom bez ob-

zira. Spas je u tome da odmah oslobodimo gazdu Callahana.

— Randžer sigurno više nema gutljaja vode — dobaci jedan od kauboja. — Pitam se, koliko ima metaka. Čitavo vrijeme nije spavao.

— Žilav je — reče Malone. — Ali ipak ćemo ga slomiti. Dobit ćemo ga iz rupe, makar ga morali istjerati dimom.

— Najprije moramo izvući gazdu — reče kauboj. — Tada možemo... — Kauboj zastade i zamisli se. — Ne — nastavio je.

— Ako zapalimo kuću, mora biti vremena da oslobodimo gazdu.

— Ali on je zatvoren u ćeliji — pripomene drugi kauboj. — Ako ne dodemo navrijeme do ključeva, peći će se kao vol na ražnju.

— Ne govori tako o gospodinu Callahanu — reče Malone i uzmuva se po dvorištu.

Kauboji koje je prebio bili su ponovo na nogama i micali mu se s puta.

— Sada će svatko na svoje mjesto — reče Malone — Pobrinut ćete se da randžer ne sklopi oči. Svakih pola minute bit će ispaljen metak. Možete se smjenjivati, ali svakih trideset sekundi hoću čuti pucanj. Cilj je prozor. Bude li potrebno, to ćemo raditi čitav dan i čitavu noć.

Malone povuče dim, otpuhne ga i okrene se prema građanima Boonesboroja.

— Nitko od vas — govorio je — bez gospodina Callahana ne bi minulih godina zaradio pišljivi cent. Prema tome, nemojte da vas žene smekšaju. Tko sada zataji, kajat će se. Hajde! Hoću vidjeti kako Colby puže po prašini!

Ljudi su počeli izlaziti iz dvorišta. Malone je neko vrijeme gledao za njima. Zatim je ponovo zagrizao cigaru i obratio se trgovcu Fattyu:

— Debeli, jesi li ikad uzeo u ruke pušku?

Fattyevi obrazi podsjećali su na kožu upravo oparenog praseta.

— Nisam, Hank.

— A zašto, debeli? — nastavio je Malone. — Nije li mister Callahan za tebe mnogo učinio?

— Jest — potvrdi Fatty i brzim pokretom otare znoj koji mu se slijevao niz čelo. — Jest. Da. Kad je randžer došao s gospodinom Callahanom u moju trgovinu, nisam ga htio poslužiti. Ništa mu nisam dao. Baš ništa. Zato možete čekati da izgladni.

— To je već nešto, Fatty — potvrdi Hank Malone i otpuhne dim u debeljkovo lice. — Ali, znaš, ipak ne bi bilo loše da na dva sata preuzmeš stražu i da randžeru pošalješ nekoliko metaka.

— Ali ja... — zamucne debeljko trljajući mokre dlanove o hlače — ja...

— Bojiš se, Fatty? — reče Malone. — Ne vjeruješ da će go-

spodin Callahan biti zahvalan? Da će ti se odužiti?

Malone otpuhne kolut dima i zagleda se u nj.

— Znaš, Fatty — nastavio je — pogine li randžer, sigurno je da će biti neprilika. Međutim, budemo li složni, bude li čitav grad tvrdio da nema čovjeka koji nije pucao, što nam tada tko može? Tko da uhapsi stotinu ljudi i kako da ustanovi, tko je pogodio rangera? Ako svi budemo izjavljivali da smo pucali, Fatty, ne možeš ostati po strani i tvrditi da si nedužan. Fatty, preporučio bih ti da misliš na budućnost.

— Nikad ja ne bih nikoga ostavio na cjedilu — ustvrdi trgovac. — Samo se po sebi razumije da bih izjavio kako sam i ja pucao.

— Pametno, Fatty — reče Malone uz krokodilski osmijeh. — Zato ćeš sada poći na ulicu i pucat ćeš kao i ostali. Ali prije negoli odeš donijet ćeš mi bocu najboljega viskija. Moram smočiti grlo i razmisliti. Moram smisliti način, kako da randžera istjeram iz rupe.

Fatty je pognute glave i sumorna lica odgledao u trgovinu po viski. Malone se zagledao u nebo. Tada je odjednom udario dlanom o dlan i rekao:

— Imam ga! To mora upaliti!

* * *

Čitavu su noć praskali pucnjevi. Razmaci su bili ravno-

mjerni i Colby je izvukao džepni sat. Promatrao je kazaljku i ustanovio da se svakih pola minute ispaljuje po jedan metak. Plan nije bilo teško proniknuti.

Colby se pomalo opuštao. Napetost koja ga je isprva mučila gubila se. Poslije nekoliko sati naviknuo se na pucnjeve. Da, čak su mu pomagali da ostane budan.

Vrijeme se oduljilo. Noć kao da nije imala kraja.

Kad se dovukla ponoć, Colbyevi su očni kapci postali olovni. Tijelo je zahvaćala obamrlost. Na trenutak je povjerovao da će poludjeti od neispavanosti.

Kad je pogledao kroz prozor, pred očima su počele promicati šarene slike. Podigao je revolver i zapucao, da bi istoga trenutka ustanovio kako gađa priviđenja. Borio se protiv nestvarnih sjena. To ga je ispunjavalo očajem. U takvu stanju nije se mogao odupirati stvarnom napadu.

Na Jasona Callahana čitavo se vrijeme nije obazirao. Neprestanu pucnjavu rančer je još teže podnosio. Sjedio je na ležaju spuštenih ramena i drhtavih ruku.

S vremena na vrijeme Callahan je molio gutljaj vode. Colby se oglašivao na njegove molbe.

Malo prije svitanja odbijeni metak probio je lončić u koje-

mu je bio ostatak kave. Smeđa tekućina kapala je na pod i nestala u reškama podnica.

Colby je promatrao mrlju na podu i bojao se da su nade iskopnile. Možda je sa svakom kapi nestao sat vremena koje je preostalo.

Kad je izašlo sunce, pridigao se i crveno obrubljenim očima pogledao je napolje. Upravo kad se htio povući, začuo se Maloneov glas. Djelovao je krepko i grubo.

— Hej, randžeru! — vikao je Malone. — Jesi li dobro spavao?

Colby ponovo proviri kroz prozor. Svjetlost ga je zasljepljivala. Oči su ga pekle. Žmirkao je. Morao ih je protrljati i čekati da se slika razjasni.

S trga je dopirala galama. Kao da su se svi ispavali i sada su došli po plijen.

Colby prisloni glavu uz zid i zurkne prema središtu mjesta.

To što je vidio prebilo mu je srce. Osjećao se kao da ga je neka željezna pesnica udarila u trbuh. Zatvorio je oči. Vjerovao je da su ga opet svladala priviđenja. No kad je ponovo pogledao napolje, slika je bila tu.

Nasred trga stajala su kola s dvjema mazgama u zaprezi. Na kolima je stajalo troje ljudi: muškarac i dvije žene; čitava obitelj Chavez.

Ben Colby više nije osjećao glad niti žeđ. Otklanjao je razmišljanje, no nije mogao odag-

nati spoznaju što taj prizor znači.

Franco Chavez, njegova žena Maria i kćer Pilar stajali su na leđima vezanih ruku. Oko vrata imali su omče. Pokraj kola bili su kauboji na konjima. Svaki je od njih držao u rukama kraj užeta.

Hank Malone sjedio je na vozaarskoj klupi.

Malone je ustao i podbočio se stisnutim pesnicama.

— Vidiš li nas, Colby? — vikao je.

Colby se borio protiv omaglice.

— Odgovori! — vikao je Malone.

— Vidim! — vikne Colby.

Svoj je glas jedva prepoznao. Zvučao je prebijeno, promuklo i piskutavo. Grlo ga je boljelo.

— Klonuo si, Colby! — dovikivao je Hank Malone. — Razumijem, razumijem! Priberi se i shvati da su ovi ljudi krivi što gospodin Callahan sjedi u ćeliji. Znaš, došli smo do zaključka da krivci moraju ispaštati krivnju. Slušaj me pažljivo. Dajemo ti sat vremena. Niti minutu više. Ako dotle ne izađeš napolje s gospodinom Callahanom, objesit ćemo najprije Chaveza. Pred tvojim očima. Potom opet dobivaš pola sata. Tada podižemo staru. Kad prođu dva sata, na redu je mala prljavica.

— Ne govorite tako o mojoj kćerki! — viknuo je uzbuđeno Chavez.

Malone se napola okrenuo i ošamario ga je nadlanicom tako da je zateturao.

— Colby, sada je sve jasno — nastavio je Malone. — Prvi sat teče. Pružamo ti priliku da spasiš tri života. Radi se o gamadi, ali ti si njihov veliki prijatelj. Osim toga, posao je randžera da štiti druge, zar ne?

Colby nije odgovarao. Kad je pogledao prema Callahanu, rančer je sjedio na ležaju i pokušavao je da se podsmjehne.

— Trebalo je da se kladimo — govorio je. — Bio bih dobio. Što sada, Colby?

— Što sada? — ponovi Colby.
— Sada vas mogu ustrijeliti.

Toga trenutka mislio je to sasvim ozbiljno.

— Ne, ne — uzvрати Callahan.
— U prvom redu, to ne smijete učiniti. U drugom redu, sumnjam da biste mogli pucati u zatvorenika koji se ne može braniti. Niste takav tip.

Colby je morao priznati da je rančer u pravu.

— Osim toga — nastavio je Callahan — to ne bi koristilo. Meksikanci bi bili povješani istoga trenutka, a poslije biste se i vi pokraj njih zanjihali na užetu. Svi bismo bili mrtvi. Vi ste čovjek koji se oslanja na razum. Recite, da li bi to bilo razumno?

I u tome je rančer bio u pravu. Colby se pitao, je li razumnost uvijek važna? Ne doživljavaju li se prilike kad je posve

svejedno što se radi, što je razumno a što nerazumno?

— Odustanite — govorio je Callahan. — Dosta je bilo svega. Slažete li se konačno sa mnom?

Colby se ukočio kao da ga je oblila ledena kiša. Morao je prikupiti sve preostale snage i stvoriti odluku. Iako nije mogao dokučiti izlaz, niječno je mahnuo glavom.

Ne! Nikad se nije predavao. Oduvijek je bio svjestan toga da bi se nešto slično jednom moglo dogoditi. Računao je s tim da neće umrijeti na jastucima. Mnogo je puta izazivao smrt. Nijednom nije došla. Valjda je i njoj potrebno vrijeme.

Malone mu je dao jedan sat. Valja ga iskoristiti.

Strah nije osjećao. Samo bijes i trpkocu nemoći.

Trg bijaše okupan suncem. Colby se pitao, kako netko može iskoristiti dva nedužna ženska stvorenja da ga ucijeni?

Pilar Chavez je plakala. Mati je stajala pored njezina oca ponosno uzdignute glave. Na omču koja joj je visjela s vrata nije se obazirala. Kao da je nema. Kao da ju ne smeta.

Malone je sjedio i pušio cigaru kao da je na pašnjaku. Niti traga kolebanju ili sramu. Bio je zadovoljan time što se domislio da obitelj Chavez iskoristi kao taoce kojima će ucijeniti rangera. Bio je siguran da mu odavno nije palo na um nešto

bolje. Žalio je, doduše, što njegovi ljudi nisu uhvatili vučjaka, no tješio se da mu ipak neće izmaći užitak da plavokosi randžer plazi pred njim po prašini.

Meksikance će, mislio je, ionako objesiti, ali o tome neka odlučuje gazda Callahan, kad bude slobodan. Što se njega, Malonea, tiče, on ih ne bi pustio. Prije ili kasnije opet će izazvati neprilike.

Plavokosi randžer bio je tvrd protivnik, priznavao je Malone. Poštovao je to, ali želio je zadovoljštinu. Želio je da taj momak smrt dočeka kao milost.

VII

Stoker se popeo na usamljeni jablan na obali Nuecesa. »Honey« je grickala vrhove trava, nezadovoljna time što su bile žućkaste i polusuhe.

Stoker se znojio. Kad bi skinuo šešir da obriše znoj, vjetar mu je mrsio kosu, ali i on je bio vruć kao da dolazi iz vruće krušne peći. Kad se Stoker smjestio među granama, izvadio je dalekozor i zagledao se u Boonesboro, koji je pred golim očima sa svojim kućama izgledao kao skupina panjeva u sivoj pustoši.

Izoštrivši leću, promatrao je glavnu ulicu. Pretraživao ju je tako reći pedalj po pedalj. Zastavio se kod šerifova ureda. Još je jednom podesio dalekozor. Ništa se oko njega nije micalo. Vidjelo se da je prozor na čelu

kuće nestao. Ostala je samo rupa.

Pogled je polako klizio dalje. Kad je došao do trga, Stokeru je zastao dah.

Kauboji i drugi ljudi okupili su se oko bunara. Nasred trga stajala su kola s troje ljudi, kojima su s vrata visjele omče.

Jedan je pogled bio dovoljan da se shvati, što se u Boonesbrou događa. Pokraj Meksikana ca ustobočio se Hank Malone.

Stoker spremi dalekozor. Više nije osjećao vrelinu sunca. Bio je hladan i staložen poput gorskoga kamena pored sjeno-vita izvora. Polako, bez ikakve žurbe silazio je s drveta.

Prišavši mazgi, izvukao je svoju dugu puščetinu i razgledao ju je kao da je provjerava.

Još je jednom pomno procijenio razdaljinu i kimnuo je glavom kao da sam sebi potvrđuje zaključak. Zatim je izvadio iz torbe barut, pažljivo je izmjerio punjenje i počeo je sipati prah u cijev. Kad ga je nabio, izvadio je iz namašćene kese olovnu kuglu i gurnuo je na njezino mjesto. Na kraju je postavio bakreni upaljač.

Dok se ponovo penjao na jablan, osvrnuo se preko ramena i sa zadovoljstvom je trenutak promatrao oblak prašine što se pola milje daleko uzdizao iznad glavnoga kolnog puta.

Smjestivši se tako da bude naslonjen na debelu granu Stoker ponovo izvuče dalekozor,

poravna ga i poče ga kožnatom uzicom pričvršćivati za cijev. Kad je dobio napravu u pravi položaj, podigao je pušku k ramenu.

Toga trenutka Stoker nije bio starkelja, čiji je izgled ne jednom zabavljao ljude. Bio je lovac, čovjek divljine, u kojoj je proveo gotovo čitav život.

Pogled kroz dalekozor govorio je da je kucnuo lovni čas.

Meksikanac više nije stajao na kolima. Upravo su ga vodili prema obližnjoj kući s nadstrešnicom. Jedan je kauboj prebacio laso preko podgradne prečke. Hank Malone poravnao je i pritegnuo omču. Prišla su dva kauboja i posjela su Chaveza na neosedlanoga konja. Malone se popeo u sedlo i još je jednom provjerio omču.

Stoker je prigušio dah. Ništa ga na svijetu toga trenutka ne bi moglo omesti u miru. Slučajni promatrač vjerovao bi da je u transu. Sva su osjetila bila zaokupljena puškom i ciljem koji je bio pred njom. Cijev je mirovala. Kad se prst skvrčio, Stoker nije disao.

* * *

— Sat je istekao, Colby! — vikao je Hank Malone. — Propustio si prvu priliku!

Dok je promatrao kako Franca Chaveza odvođe na vješanje, Colbyu se stezalo srce.

Farmer je šutio. Ni jednom riječju nije molio milost. Hodao je uspravno, čvrstim koracima.

Colby je pomišljao da puca u Malonea. No Malone se kretao tako promišljeno i spretno da ga je Colby mogao vidjeti ali ga sa svoga položaja nije mogao gađati. Da je to pokušao, odmah bi bio otkriven.

— Velikodušni smo, Colby! — dovikivao je Malone. — Dajemo ti još pet minuta. Pospan si, zar ne? Ako u tom vremenu gospodin Callahan izađe iz kuće, Meks je spašen.

Ben Colby je mislio na smrt. Nije mu se umiralo, ali smrti se nije bojao. Mnogo put gledao ju je u oči. Čovjek na njegovu poslu mora računati s tim da svaki sat može biti posljednji.

Randžer se pitao, ima li pravo žrtvovati život Franca Chaveza, čovjeka kojega je nagovorio da ne napušta svoje zemljište. Chavez ga je poslušao i oslonio se na njega. Ostao je jer je u njemu probuđena nada da pravda i zakoni vrijede i za Meksikance.

Colby se uspravio. Izgubio je. Dugo čekanje bilo je besmisleno. Stoker je zatajio, »Malco« također. Nisu uspjeli. Izginuli su?

Teškim koracima pošao je Colby prema ćeliji. Callahan ga je čekao sa slavodobitnim smiješkom.

Colby otključa bravu i pusti rančera. Ne progovorivši niti riječ oslobodio je poduprta vrata i podigao zasun. Naslonio je pušku na zid i koraknuo je na trijem.

Netko je viknuo:

– Eno ga!

– Dodite, Callahane – reče Colby.

Tada se dogodilo čudo. Uže na kojemu je trebalo da visi Franco Chavez razdrlo se kao da ga je prerezao nevidljiv nož. Hank Malone, koji je sjedio u sedlu iza Meksikanca pao je s konja.

Malone nije niti pisnuo. Pao je glavačke i ostao je ležati. Na čelu je imao tamnu rupu, iz koje je tankim tračkom curkala krv.

Colby se munjevito okrenuo. Jason Callahan stajao je na pragu.

– Natrag! – viknuo je Colby.

Snažnim udarcem u prsa nagnao je zbunjenog rančera da se povuče. Callahan je zatureo natraške i zaustavio se na kosturu kreveta kojim su za vrijeme opsade bila poduprta vrata. Colby dohvati vinčesterku i u zaštiti trijemova potrči prema trgu.

Nitko još nije shvatio, što se dogodilo. Kauboj koji se sagnuo prema Maloneu viknuo je:

– Mrtav! Zaboga, on je mrtav!

Ljudi su se unezvijereno pogledavali.

Kauboj koji je držao u ruci krajeve užadi Chavezove žene i kćeri odjednom se zgrčio u sedlu. Nagnuo se. Ispustio je užad i obadvjema rukama uhvatio sedlenu jabuku. Kad se s mukom uspravio, vidjelo se da kr-

vari. Metak ga je pogodio u rame.

– Ne mičite se! – viknuo je Colby.

Stajao je raskoračen na rubu trga, spreman da puca.

Začuo se konjski topot. Colby baci pogled prema istoku, odakle je dopirala buka. U Boonesboro su ulazili jahači u plavim, prašnjavim uniformama.

Iz oblaka prašine što su je podigla konjska kopita izronio je »Malco« i pojurio ravno na Colbya. Malo je nedostajalo da ga prevrne.

– »Malco«! – kliknuo je Colby i spustio pušku.

Ne obazirući se ni na što oko sebe, Colby zagrli snažnoga vučjaka. »On« ga je pritom vlažnim jezikom obliznuo poprijeko lica. Zatim se priljubio uz noge i zadovoljno je skvičao.

Vojnici su zauzdali konje. Bilo ih je dvadeset. Predvodio ih je tamnocos čovjek brižljivo podrezane brade. Na narame nicama je imao oznake poručničkoga čina.

Poručnik je skinuo žute rukavice i položio ih na sedlo.

Colby potapša vučajaka i pogleda prema Callahanovim kaubojima. Svi su već bili spustili oružje. Na licima se vidio strah.

Colby pride konjanicima. Zaustavio se ispred oficira.

– Ben Colby? – reče poručnik. – Zdravo! Ja sam poručnik Frazer iz Fort Ingea. Vaš je drug došao sinoć k nama i od-

mah smo krenuli. Kao što vidim, stigli smo pravodobno.

— U posljednji čas — reče Colby i pruži poručniku ruku.

— Kažete da vas je Stoker obavijestio o tome što se događa?

— Pa, moglo bi se i tako reći. Stražar ga, naime, nije pustio k meni pa se našao u buretu za kišnicu. Mazga je raščistila put tako da su najmanje tri vojnika završila u bolnici. Mene je izvukao iz kreveta i požurio me s nekoliko sočnih izraza.

Colby se smješкао.

— Hja, takav je Stoker — rekao je. — A ja sam mislio da je mrtav.

— Da su mi takvi mrtvaci za moju jedinicu! — reče poručnik i prijede pogledom preko trga.

Nije bilo razloga da se nešto hitno poduzima. Ljudi su se skamenili na svojim mjestima i buljili u konjanike. Djelovali su kao skupina koja se još nije oslobodila sna. Java je još svima djelovala nestvarno.

Poručnik je projašio pored bunara i zaustavio konja ispred Chaveza, koji je još sjedio na neosedlanu konju s omčom oko vrata i komadom prostrijeljenoga užeta koji je visio niz tijelo.

— Drago mi je što vas vidim, kaplare! — reče poručnik.

— Žao mi je što ne mogu podići ruku, poručniče — reče Chavez, porumenivši u licu.

Frazer se nagnuo, izvukao je nož i prerezao vezove. Meksikanac je odmah propisno salutirao.

Poručnik okrene konja i obrati se pokunjenoj skupini građana Boonesboroa i kaubojja.

— Ovaj je čovjek bio naš kaplar — rekao je. — Franco Chavez bio je deset godina vojnik američke armije. Zadovoljan sam što mogu ustvrditi da je bio jedan od najboljih u mojoj jedinici. U dvije borbe s Kiova i Komančima mnogim je vojnicima spasio život. Kongres ga je zato odlikovao medaljom za hrabrost. Bio bih sretan kad bi ovu zemlju naseljavalo više takvih ljudi. Franco Chavez zaslužuje poštovanje svih građana.

Poručnik pogleda Chaveza u oči i doda mu nož.

— Evo — rekao je — oslobodite ženu i kćer, kaplare.

— Zahvaljujem, poručniče — reče Chavez.

Poručnik se vratio k Colbyu, koji je s „Malcom“ stajao na svom mjestu.

— Colby — rekao je — vaš me je prijatelj upoznao s vašim položajem. Razumljivo je da dobivate pratnju za sebe i uhapšenika. Hoćete li uhapsiti još nekoga od prisutnih?

— Ne — reče Colby, odmahnuvši glavom. — Nema potrebe. Kad ne bude Jasona Callahana, kad bude osuđen, svi će se razumiti. Dosta je bilo zle krvi. Zemlji je potreban mir.

— Mudro — reče poručnik.

— Gospodine — uzvрати Colby — živim s ljudima i mislim

da moje procjene nisu promašene. Za nekoliko godina bit će oko Boonesboroja mnogo naseljenika. Ljudi će se prihvatiti posla i nitko neće misliti na to da smo jednom bili na rubu pašnjačkoga rata, da se kršio zakon i da su padale glave.

— Dolazi vaš prijatelj, Colby — reče poručnik. — Ispričavam se, ali htio bih razgovarati s kaplarom Chavezom.

Na glavnoj ulici pojavio se sjedobradi vremešnjak na mazgi. Colby mu je pošao u susret.

Stoker se čvrsto upirao u stremene. Šešir sa zavrnutim obodom nabio je duboko na čelo.

Ispred šerifova ureda obojica su stala.

— Kad je Malone pao sa sedla, znao sam da si živ — reče Colby rukujući se. — Upravo sam bio pritom da dignem ruke od svega.

Stoker se smješкао.

— Razumijem — rekao je. — Štedi riječi. Pojeo sam vlastita jetra. Zaskočili su me kao šeprtlju. Da nije bilo njega — pokazao je Stoker vučjaka — bio bih mrtav kao Hank Malone. »Malco« me izvukao. Bilo je prekasno da jašim u Brackettville.

Predaleko je. Zato sam otišao u Fort Inge. Plavci su se jogunili, ali kad je poručnik čuo da se radi o Chavezu, bio je spreman da skoči i na neosedlanoga konja. Bit će da je taj Chavez bio dobar konjanik.

— Jeste, čuo sam. Zaslužio je pomoć — reče Colby.

Zaškripala su vrata šerifova ureda. »Malco« se nakostriješio i užagrenim se očima zagledao u čovjeka koji se pojavio na pragu.

Callahan je otirao kosu što mu je u pramenovima visjela preko čela. Promatrao je Colbya mješavinom mržnje i klonulosti.

— Dobili ste — rekao je kratko.

— Jesam — mirno uzvрати Colby.

— I što sada?

— Sada ćemo u Brackettville, Callahane. Tamo čeka masa ljudi da ostvari svoja prava. Čeka također sudac. Vas.

— Idemo — reče Callahan.

Colby mu je prišao i vratio ga u opustošeni šerifov ured.

* * *

Zvuci gitare, violine i trube upotpunjavali su se ritmičkim zvukovima kastanjeta. Ritam je bio živahan, meksički.

Jahači su ga čuli još dok su bili na potočnoj obali.

Na maloj farmi bilo je veselo. Posvuda su visjeli lampioni i papirnati ukrasi. Na obzidu bunara bili su postavljeni vrčevi s vinom. Pokraj njega bio je stol s pečenim mesom i svježim kruhom. U velikim košarama bilo je voća.

Ispod lampiona vrtjeli su se plesni parovi.

Sunce je zašlo. Večer se zgušnjavala i mala farma po malo se zaodijevala samtastom tminom.

Kad su jahači ušli u dvorište, glazbenici su ispustili instrumente. Užagreni plesači požurili su prema stolovima i košarama.

Iz vesele skupine izdvojio se zbit onizak muškarac i požurio je prema došljacima, ispred kojih se gegao velik, taman vučjak.

— Gospodin Colby! Gospodin Stoker! »Malco«! — uzvikivao je Meksikanac ozarena lica.

Colby i Stoker spustiše se sa sedla.

Colby gotovo nije prepoznao Chaveza.

Franco Chavez bio je odjeven u besprijekorno izglačano crno odijelo. Ispod čvrstoga ovratnika košulje visjela je tanka kravata.

»Malco« se ogledao naokolo i obliznuo je gubicu.

»Honey« je zafrktala i nezadovoljno zatresla glavom.

— Veseli me što ste došli — reče Chavez.

— Stvar časti — uzvratila Stoker. — Kad se udaje vaša kćer, senjor Chavez, nijedan put nije predalek.

— Gdje je mladenka? — upita Colby.

— Među gostima — tepavo odgovori Chavez. — Sretna je. Ovaj je dan njezin. Nadam se da će imati mnogo djece.

— Imat ćete farmu u susjedstvu — reče Colby. — Koliko znam, zemlja je još slobodna.

— Jeste — predahne Chavez. — Nadam se da ćete ostati neko vrijeme s nama.

— Hoćemo, nekoliko sati — reče Colby. — Tada moramo ići dalje. Kapetan McNelly dao mi je novo zaduženje. — Colby položi ruku Chavezu na rame i nastavi: — Došao sam da čestitam vašoj kćeri, ali i da vam nešto kažem. Prije tri dana bio sam u Brackettvilleu. Završeno je suđenje Jasonu Callahanu.

Franco Chavez pogleda randžera radoznalim pogledom.

— Za ovčje stado dobivate odštetu, senjor Chavez — reče Colby. — Callahan mora ujedno nadoknaditi ostalu štetu. Odsjedit će pet godina. Priznao je da je slao kauboje u napade na doseljenike. Vaše je ovce u ponor natjerao Hank Malone. On je također ustrijelio vašega pastira.

Colby se okrenuo prema Stokeru.

— Pogodio si pravoga — rekao je.

— Kao i uvijek — reče Stoker i pogladi sijedu bradu. — Stvar osjećaja, ukusa, njuha. Ali — nastavio je — njuh mi je sada zaista preopterećen. Vi razgovarajte, a ja bih nešto gricnuo.

— Izvolite! — reče Meksikanac raširenih ruku. — Baš sam loš domaćin! Zapetljam se u priču kao pile u kućine. Dodite

da se pozdravite sa ženom i kćerkom! Smočite grlo! Morate odmah kušati čili koji je pripremila moja žena. I za vašega četvoroonošca naći će se slastan zalogaj. Dodite!

— Može li se naći također mrkve za moju »Honey«? — upita Stoker.

— Naravno, senjor — odgovori Chavez oduševljeno.

Stoker je htio posegnuti za mazginim uzdama. Ali »Honey« nije čekala kraj razgovora.

»Honey« je stajala pokraj bunara i nije podizala glavu iz košare u kojoj su bile jabuke.

— Dovraga! — reče Stoker. — Ta me životinja posvuda sramoti. A kako da bez nje dodem na svečanost?

Colby i Chavez borili su se sa smijehom.

Glazbenici su se prihvatili instrumenata. »Honey« se to nije svidjelo. Podigla je glavu i počela se derati kao da je upravo pojela lude gljive.

»Malco« se okrenuo i odjurio je na obližnji brežuljak. Odatle se javio zavijanjem.

— Mogli ste uštedjeti trošak za glazbu, senjor Chavez — reče Colby. — »Malco« i »Honey« zamjenjuju cijeli orkestar.

Svi su se smijali.

Chavez je poveo goste prema kući. Pilar im je došla u susret pod bijelim velom, ispod kojega se vidjelo sretno lice.

Iza Colbyevih i Stokerovih leđa gosti su ponovo počeli plesati. Neki su veselo podvriskivali.

Prerijski vjetar raznosio je naokolo »Malcov« odziv.

K r a j

AKO NISTE ZNALI

SUKOBI STOČARA I OVČARA

Zbog mnogih uzroka krvavo su se na američkom Zapadu sukobljavali američki stočari (kauboji) – oni koji su gajili goveda – protiv onih koji su gajili ovce.

Godine 1899. neki je novinar pisao: »Stado ovaca može potpuno uništiti pašnjak. Vidio sam ogromne površine koje su izgledale kao spaljene. Trebat će godine i godine da na ovacima opustošenim pašnjacima ponovno izraste trava. A stočari moraju tražiti nove pašnjake, što nije uvijek ni lako ni jednostavno.«

Ovce popasu travu tik do zemlje, a zatim još svojim malim uskim papcima unište ostatak do korijena. U Evropi to nije veliki problem, jer ima dovoljno vlage, pa se trava brzo oporavi.

Na američkim ravnicama, međutim, bez drveća i grmlja, koje pojedinih godina nisu dobile ni kapi kiše, a sunce ih je nemilosrdno pržilo, pašnjak opustošen ovacima često bi izgubio svaku sposobnost da preživi i oporavi se. Ostaci korijena trave bi presahnuli, a pašnjak godinama bio – pustinja.

Iako je bilo i mnogo predrasuda, činjenica je da je stočare pojava ovčara redovito dovodila do užasa. Okrutno su se borili da sačuvaju svoje pašnjake i pojilišta. Zamaskirani jahači noću su znali poklati cijela, često vrlo velika stada ovaca, ne štedeći ni pastire. Godine 1869. zabilježeno je u Teksasu prvo veće nasilje stočara nad ovčarima: neki je ovčar jednoga jutra u oboru zatekao svih 300 svojih

ovaca prerezana grla. Otada je nasilje postalo normalna, gotovo svakodnevna pojava.

U Wyomingu su maskirani stočari 10. rujna 1894. ubili pastira, a 3800 ovaca natjerali u ponor! Takvih je primjera bezbroj.

Sukoba stočara i ovčara bilo je još i u prvoj polovini 20. sto-

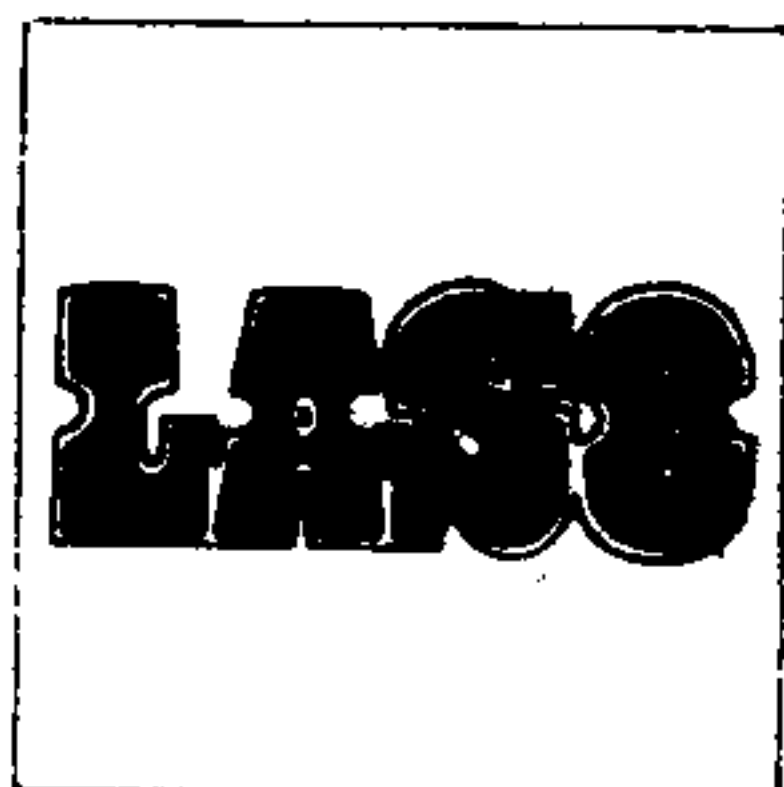
ljeća. Godine 1904. mnogi su rančeri plaćali nagrade za »odstrijel«
ovaca. Godine 1920. u Koloradu su stočari napali jedno stado ovaca i ubili 1500 životinja. Sukoba je bilo još i tridesetih godina ovoga stoljeća. A tada su jenjali – stada ovaca osvojila su i dobila svoje mjesto i na američkom Zapadu.

Maskirani muškarci presijecaju bodljikavu žicu – prepreku za prilaz jednom pojilištu. Krvave borbe za pašnjake i vodu između stočara i ovčara trajale su na američkom Zapadu desetljećima

U PRIPREMI:

Mark Hickory
Prljava igra

PRETPLATA U SFRJ: polugodišnja 78.000. – d, godišnja 156.000. – d. Uplate se šalju na žiro račun NIŠPRO VJESNIK ZAGREB, 30101-833-2052 sa naznakom »za pretplatu na list LASO«. U slučaju poskupljenja lista u toku pretplatnog perioda pretplatniku se priznaje stara cijena do isteka pretplate.

Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DEM 33,00, ATS 234,00, SHF 27,00, HLG 37,00, SEK 116,00, FRF 109,00, USD 17,00, (avionom USD 20,20) CAD 24,00 (avionom CAD 28,30), Australia AUD 12,00, (avionom AUD 15,00).

Uplata na devizni račun 30101-620-16-25731-3296911 kod Udružene banke Hrvatske, Zagrebačka banka, Zagreb (za »Laso«, izdanje OOUR-a IRI).

**Ekonomska propaganda: »Vjesnik«, Agencija za marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.
Zadnja kolor stranica 75.000 d, c/b stranica 50.000 d.**

**Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26.XI.1973.
Rukopisi se ne vraćaju.**

LASO idućeg petka

